

SZAKDOLGOZAT

Andócsi Zsuzsanna

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus

CSALÁDTÁMOGATÁSOK A MAI
MAGYAR ADÓRENDSZERBEN

Konzulens

Készítette

Dr. Tóth Eszter Ilona

Andócsi Zsuzsanna

egyetemi docens

pénzügy és számvitel szak

adóigazgatási szakirány

levelező tagozat

2023

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS	1
2	A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS TÖRTÉNELMI HÁTTÉRE	3
2.1	A társadalombiztosítás alapelvei	5
2.2	A társadalombiztosítási rendszer pénzügyi fedezete	7
2.3	Egészségügyi szolgáltatási járulék.....	8
3	CSALÁDBARÁT POLITIKA – MAGYARORSZÁG	9
3.1	Jövedelem pótló támogatások	10
3.1.1	Első házások kedvezménye	10
3.1.2	Veszélyeztetett terhességi táppénz	10
3.1.3	Családi adókedvezmény	11
3.1.4	Babaváró hitel.....	13
3.1.5	A „klasszikus támogatások”	14
3.2	Lakhatással kapcsolatos állami támogatások.....	19
3.2.1	CSOK és CSOK hitel	19
3.2.2	Falusi CSOK.....	20
3.3	További gyermekvállalásra ösztönző támogatások	21
3.3.1	SZJA mentesség	21
3.3.2	Nagycsaládos autóvásárlás, Diákhitel, Babakötvény	21
3.4	Visszatérés a munkába.....	22
3.5	2023. január 1-jétől jelentősen megváltozott Munka törvénykönyve.....	23
4	A CSALÁDPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK HATÁSAI, DEMOGRÁFIAI KÖVETKEZMÉNYEI	24
4.1	A termékenységi ráta	24
4.2	A család.....	25
4.3	Demográfiai hatások	26
4.4	Családtámogatási eszközök rendszerezése	27

4.5	Költségvetési előirányzatok.....	29
5	A CSALÁDPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK HATÁSA	30
5.1	Az intézkedések eredményei az elmúlt évek gazdasági – és politikai helyzetének árnyékában.....	30
5.2	A családpolitikai intézkedések áttekintése.....	31
6	ESETTANULMÁNY.....	38
7	KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK	41
8	ÖSSZEFOGLALÁS.....	43
9	IRODALOMJEGYZÉK.....	45
10	TÁBLÁZATOK ÉS ÁBRÁK JEGYZÉKE	47
10.1	Táblázatok jegyzéke	47
10.2	Ábrák jegyzéke	47
11	MELLÉKLET	48
12	NYILATKOZATOK.....	50

1 BEVEZETÉS

Dolgozatom témája a mai magyar családbarát politika, azon belül is a társadalombiztosítási rendszerben elérhető támogatások, és a jelenleg elérhető családtámogatási eszközök bemutatása, elemzése. Ezeknek a megismerése felkutatása nem egyszerű feladat a gyerekvállalás előtt állók számára. Viszont aki már benne van, és végigjárta az utat, utólag nagy valószínűséggel másként járna el bizonyos dolgokban, ha már időben tájékoztatást kapott volna a lehetőségekről.

A gyerekvállalás fontossága, biztosíthatósága az utóbbi néhány évtizedben lett megfontolandó az európai emberek számára. A mai európai népesség száma a kulturális és történelmi behatások miatt csökkenő tendenciát mutat. A gyermekvállalási kedv visszahozása érdekében az Európai Unióval ellentétben (ahol főként ezt a migráció támogatásával pótolják) a magyar kormány a különböző családtámogatási lehetőségekkel igyekszik a születések számát növelni.

Az elmúlt 30 év, vagyis a rendszerváltozás óta eltelt idő alatt átalakultak a családalapítási, gyerekvállalási, karrierépítési szokások. A nők számára is fontos lett a karrier, a biztos anyagi háttér megteremtése. Így a családalapítás kezdete legalább 10 évet tolódik, bár ezek megléte sem garantálja a gyerekvállalást. Már nem tabu, ha valaki kijelenti, hogy nem tervez családot, gyereket.

A magyar állam célja viszont a gyerekvállalási kedv ösztönzése. A juttatások között van olyan, ami mindenkinek alanyi jogon jár, de a többséget bizonyos feltételekhez, elsősorban biztosítási jogviszonyhoz kötik. Ezeknek a kritériumoknak megfelelően alakulnak az igényelhető összegek is.

A gyerekvállalás előtt állóknak több online oldal is ad hasznos tanácsokat, de ezek általában rövid összefoglalók, konkrét összegek, adatok nincsenek benne, illetve juttatás fejében igényelhetők, ezekből leginkább csak mazsolázni lehet, a teljesebb kép megismerése érdekében több honlapot is át kell böngészni.

Az egyetlen ismert ingyenes online tanácsadó csoport a Facebook-n található: *TB-kisokos (nemcsak) kismamáknak * Kérdések és válaszok*. A zárt csoport tagjai ingyen kérdezhetnek a szakértőktől. Ez az oldal is korlátozott kapacitásokkal üzemel.

A téma választás oka szakmai szempontból és személyes élmények hatására született. Kisgyerekes szülőként az elmúlt években első kézből tapasztaltam meg a rendszer előnyeit és hátrányait. Szakmai téren nagy befolyása volt a személyes élménynek, de azon túl is érdekes ez az ezerfelé ágazó téma.

2 A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS TÖRTÉNELMI HÁTTÉRE

A mai társadalombiztosítási rendszer megértéséhez szükség van a történeti áttekintésre.

A gyökerek egészen a középkorig nyúlnak vissza. Az első szociális ellátások a XV. századi Európában jelentek meg a bányászok körében. Addig csak az egyház és a család foglalkozott a betegekkel, rászorulókkal.

Azonban a bányász társadalomban, a munka jellegéből adódóan, szükség volt egy új rendszer megteremtésére, amivel a rászorulókat támogatták. Egyházi javaslatra vezették meg az ún. bányatársuladákat, amelyekbe önkéntesen adták a pénzt a munkások és a munkaadók. Ezekből a gyűjtésekből fedezték az orvosi költségeket, munkaképtelenség esetén a nyugdíjakat, és támogatták az árvákat, özvegyeket, temetéseket. A szokást 1854-ben foglalták törvénybe (osztrák bányatörvény). Minden bányatulajdonos számára kötelező volt a társulástár létrehozása, viszont csak a legnagyobbak tudták ezt vállalni.

Újabb mérföldkő 1891 volt. Ekkor törvény született a gyári és ipari alkalmazottak betegségbiztosításáról. Ezt tekintik a mai társadalombiztosítási rendszer alapjainak. Az ellátások közé tartozott többek között az orvosi kezelés, gyógyszer, táppénz, gyermekágyi támogatás, temetés. Összege a napi bér 25%-a volt. (GUBALA, 2022)

A XX. század első évtizedeiben újabb törvények és rendeletek születtek a társadalombiztosítási rendszer fejlődése érdekében, melyekkel bevonták a munkaadót és a munkavállalót is a pénzügyi kiadások terheibe. Bár az I. vh. némileg visszavetette az addig elért eredményeket, a fejlődés nem torpant meg.

1928-ban az XL. tc. vezette be az öregségi és rokkantsági biztosítást. Így már lefedték az árvasági, özvegyeségi, öregségi és rokkantsági kiadásokat. A törvény a tagság feltételeit is meghatározta, úgymint biztosítási esemény megléte, igényjogosultság és szükséges idő betöltése. A járulék mértéke a napi bér 3,5-4,3%-a volt.

Két új intézmény jelent meg: Országos Társadalombiztosítási Intézet (OTI), Magánalkalmazottak Biztosító Intézete (MABI). (JUHÁSZ, 2022)

Két jelentős újítás volt 1938-ban. A mezőgazdasági dolgozók is tagok lehettek, és megjelent a gyermeknevelési pótlék.

A II. világháború. után több figyelmet kapott a társadalombiztosítás rendszere, mely több átalakuláson is átment, megreformálták a korábbi intézkedéseket.

A nyugdíjrendszert az 1954-es törvény biztosította, a biztosítóintézet a SZOT lett, a szakszervezetek előtérbe kerültek. Tovább bővült a jogosultak köre

1972-ben az új egészségügyi törvény állampolgári jognak illette meg az ország lakosait.

1984-ben létrehozták az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóságot, 1985-ben megjelent a gyermekgondozási díj.

1991-ben az LXXXIV. törvény az önkormányzatokat is bevonta a társadalombiztosítási rendszerbe. Létrehozták az Egészségbiztosítási Önkormányzatot és a Nyugdíjbiztosítási Önkormányzatot.

1998. január 1-jétől újabb átszervezések léptek életbe a társadalombiztosítási ellátásokkal, a magánnyugdíjra való jogosultsággal a magánnyugdíj pénztárakkal, család támogatásokkal kapcsolatban, valamint megszűntek a TB önkormányzatok. Ezek megszűnésével a felügyelet újra állami feladat lett.

Magyarországon ma két területe van a társadalombiztosításnak: 1. Nyugdíjbiztosítási Alap, 2. Egészségbiztosítási Alap.

2010-es évek elején újabb változások történtek a nyugdíjazás területén. A nyugdíjkorhatárt megemelték, a magánnyugdíj-pénztári kötelező tagságot eltörölték, a pénztárak nagy része megszűnt.

2017-ben a Nemzeti Családtámogatási és Társadalombiztosítási Hivatal beolvadt a Magyar Államkincstárba, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár az Emberi Erőforrások Minisztériumába. Ez utóbbi látja ma el a nyugdíjbiztosítási, a családtámogatási, a fogyatékosügyi, és egészségbiztosítási teendők körét. (HERICH, 2022)

A 2019. évi CXXII tv. (új TBJ) váltotta fel az 1997-es törvényt. Bevezették az egységes TB járulékot, így már nem pénzbeli és természetbeni ellátásokról, hanem biztosítottakról és egészségügyi szolgáltatásokról beszél a törvény. Valamint a nyugdíjasokat érintő kérdéseket is rendezték. (BURJÁN, 2022)

A társadalombiztosítás intézményrendszere: NEAK

Az egészségbiztosítási területen működő Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő feladatkörében az illetékes fővárosi vagy megyei kormányhivatal jár el.

A NEAK jogszabályokban meghatározott feladatokat lát el, ilyen például:

- szerződéskötések
- egészségbiztosítási nyilvántartások vezetése
- TAJ számmal rendelkező személyek adatainak nyilvántartása

- országos várólista nyilvántartása

Kormány által meghatározott kérdésekben szakértőként közreműködik (BURJÁN, 2022)

2.1 A társadalombiztosítás alapelvei

Az Alaptörvény rögzíti minden állampolgár szociális biztonsághoz való jogát. Ezt a szociális intézményeken és intézkedéseken keresztül valósítja meg, melynek fontos eleme a társadalombiztosítás. Ez azért fontos, mert nem minden állampolgár van jelen állandó jelleggel a munkaerőpiacon. Elsősorban a munkanélküliek, a betegek, kisgyermeket nevelők, árvák és özvegyek veszik igénybe ezeket a támogatásokat. Mindemellett azonban nagyon fontos az öngondoskodás és az egyéni felelősségvállalás is, hiszen ahogy a későbbiekben olvashatjuk, és az életben is tapasztalhatjuk, az állam által biztosított anyagi és egyéb támogatások összege minimális segítséget nyújt a mindennapi szükségletek biztosításához. (GUBALA, 2022)

A **társadalombiztosítás** olyan kötelező jellegű társadalmi kockázatközösség, amelyben a biztosítási elvek és a társadalmi szolidaritás elvei, valamint az egyéni felelősség és öngondoskodás követelményei együttesen érvényesülnek. (BURJÁN, 2022)

A Tbj. törvény nevesíti a normatív alapelveket, melyekkel meghatározza a jogosultságot szerzők körét. Ezen alapelvek (csak felsorolás szinten):

- Kötelező részvétel
- A foglalkoztató együttműködési és közteherviselési kötelezettsége
- Arányosság elve
- A korlátozott biztosítási elv, és a társadalmi szolidaritás elve
- Célhoz kötött személyes adatközlés elve
- Az állam mögöttes felelőssége (CSÁSZÁR, 2022)

A társadalombiztosítási ellátások, és a jogosultak köre

Az ellátásoknak két fő csoportja van: egészségbiztosítási ellátások és nyugdíjbiztosítási ellátások, ezt az 1. táblázat szemlélteti.

1. táblázat: **Társadalombiztosítási ellátások**

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ELLÁTÁSOK	
EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ELLÁTÁSOK	NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ELLÁTÁSOK
egészségügyi szolgáltatás: háziiorvosi, járóbeteg, szülészeti ellátás mentés stb.	társadalombiztosítási saját jogú nyugellátás: öregségi nyugdíj
pénzbeli ellátások: csecsemőgondozási díj gyermekgondozási díj táppénz örökbefogadói díj	hozzátartozói nyugellátás: özvegyi nyugdíj árvaellátás szülői nyugdíj baleseti hozzátartozói nyugellátás
baleseti ellátások: baleseti egészségügyi szolgáltatás baleseti táppénz baleseti járulék	rehabilitációs járadék
megváltozott munkaképességű személyek ellátásai: rokkantsági ellátás rehabilitációs ellátás	

Forrás: GUBALA, 2022 alapján saját szerkesztés

Az ellátások két fő csoportja az egészségbiztosítási és a nyugdíjbiztosítási ellátások. Az egészségbiztosítás területe további alcsoportokra oszlik, ellátási típustól függően, úgymint egészségbiztosítási-, pénzbeli- baleseti-, és megváltozott munkaképességű személyek ellátása. Az igénybevehető szolgáltatások ezen alcsoportokon belül találhatók.

A nyugdíjbiztosítási ellátások fő területe a nyugellátás és a rehabilitáció.

Dolgozatom fő témája a pénzbeli ellátások bemutatásával és elemzésével foglalkozik. Viszont mielőtt ezekre a részletekre kitérnék, a megértéshez még a további szakirodalmi bemutatásra is szükség van.

Az 1. táblázatban felsorolt ellátásokra azok a személyek jogosultak, akik megfelelnek a törvényi előírásoknak, amely mindig valamilyen járulékfizetéssel járó jogviszonyhoz kötődik, tehát munkavégzéssel jár. A biztosítás az annak alapját képező jogviszony idején áll fenn.

Megszűnés helyett szüneteltetés van az alábbi esetekben (a dolgozatra vonatkozóan):
fizetés nélküli szabadság, kivétel: csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj, gyermekgondozást segítő ellátás, örökbefogadói díj, gyermeknevelési támogatás folyósítása idején)

Három fő csoportja van, ezek a következők:

1. Foglalkoztatottak: munkaviszonyban álló személy vagy szervezet tagja vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony (feltételekkel);
2. Önálló vállalkozóként biztosítottak: egyéni vállalkozók vagy társas vállalkozók
3. Egyéb jogcímen biztosítottak: elsősorban a mezőgazdasági őstermelő, egyházi személy, állskeresési támogatásban részesülők, főállású kisadózók (kivételekkel)

A felsorolásban részt vevők valamennyi ellátásra jogot szereznek.

Kiegészítő tevékenységet folytónak minősül az a magánszemély, aki a Tbj. alapján saját jogú nyugdíjasként kereső tevékenységet folytat. A járulékfizetési és ellátási részletekre nem térek ki. (BURJÁN, 2021)

2.2 A társadalombiztosítási rendszer pénzügyi fedezete

A társadalombiztosítási alrendszerek (Nyugdíjbiztosítási Alap, Egészségbiztosítási Alap) az államháztartás részei.

A törvény járulék fizetési kötelezettséggel biztosítja a kiadások fedezetét, ilyenek a nyugdíjjárulék (10%), a társadalombiztosítási járulék (18,5%), az egészségügyi szolgáltatási járulék (9.600 Ft/hó), a táppénz hozzájárulás (egyharmadát a munkaadó fizeti). Amennyiben az ezekből befolyt összeg nem fedezi a kiadásokat, az „állam mögöttes felelőssége” elve alapján más forrásokból csoportosítja át a hiányzó összeget.

A felsorolt befizetett járulékokat meghatározott felosztásban az adóhatóság naponta továbbítja a Nyugdíjbiztosítási Alapnak, az Egészségbiztosítási Alapnak, és a Gazdaság-újraindítási Alapnak.

A foglalkoztató 13%-os szociális hozzájárulási adót, és szükség esetén táppénz hozzájárulást fizet a társadalombiztosítás felé.

A járulékfizetés alsó határa – időarányosan – havonta minimuma a tárgyhavi minimálbér 30%-a, függetlenül attól, hogy a biztosított tényleges jövedelme eléri ezt az összeget.

Kivételek (a dolgozat témájára vonatkozóan):

- Gyermekvállalás kapcsán ellátásban részesülő személyek, pl. csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj, gyermekgondozást segítő ellátás, gyermeknevelési támogatás, örökbefogadói díj, gyermekek otthongondozási díja, ápolási díj. Ezekre csak nyugdíjjárulék-fizetési kötelezettség vonatkozik a szolgálati idő figyelembevétele miatt. (HERICH, 2022)

2.3 Egészségügyi szolgáltatási járulék

Fizetése mindenki számára kötelező (kivételekkel). A biztosított magánszemély jogosult egészségügyi szolgáltatásokra (de pénzbeli egészségügyi ellátásra ez a járulék nem jogosít). A biztosítással nem rendelkező személy csak akkor veheti igénybe az egészségügyi ellátást, ha a járulékot megfizeti. Nem fizetés esetén, ha a hátralék meghaladja a havi összeg hatszorosát, akkor a TAJ szám érvénytelenné válik. A fentiekén túl a szolgáltatásra a csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozást segítő ellátásban, örökbefogadói díjban, gyermeknevelési támogatásban részesülők is jogosultak. (<https://egbiztpenzbeli.tcs.allamkincstar.gov.hu>, 2023)

A fizetendő járulékok alapja a jogviszony időtartama alatt keletkező járulékalapot képező jövedelem:

„27. § (1) Járulékalapot képező jövedelem: az Szja tv. szerint összevont adóalapba tartozó önálló és nem önálló tevékenységből származó bevételből az adóelőleg-alap számításnál figyelembe vett jövedelem, a munkavállalói érdekképviselőt ellátó szervezet részére levont (befizetett) tagdíj, a szakképzési munkaszerződés alapján ténylegesen kifizetett pénzbeli juttatás, a felszolgálati díj, az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony alapján fizetett ösztöndíj” (kivételekkel) (<https://mkvkok.hu>, 2022)

A meghatározás szerint ide tartozik az alaphér, a tevékenység ellenértékeként szerzett jövedelem, jövedelem pótló kártérítés, szerzői jogi védelem stb.

3 CSALÁDBARÁT POLITIKA – MAGYARORSZÁG

A családbarát politika kifejezést az utóbbi években már milliószor hallhattuk. Mit is akar ez jelenteni?

A történelmi áttekintésben bemutattam a társadalombiztosítás kialakulását. Azért tartottam fontosnak az ilyen mélységű bemutatást, mert sokan nincsenek tisztában azzal, hogy a szociális háló megjelenése nem egy pár évtizedes találmány, hanem hosszú évszázadok kellettek a megjelenéséhez, a fejlődéséhez, és ahhoz, hogy a társadalmi igényeknek megfelelően, az állam lehetőségeihez mérten, a mai szintre eljusson.

A különböző államok támogatási között óriási különbségek vannak. Ezek a támogatások lehetnek pénzbeli, és nem pénzbeli eszközök. Összehasonlításuk két ország között a gazdasági háttér miatt nehézkes.

A hazánkban elérhető támogatások száma a maga módján egyedülálló ugyan, de árnyaltabb képet kapnánk, ha pl. a bérek összehasonlítására is kitérnénk.

Amit már most kiemelek, az a gyerekbarát elgondolás, hogy lehetősége van a szülőnek a kisgyermek három éves koráig otthon maradni a munkahely megtartása mellett. Ez az egyetlen támogatás, amelynek fontos szociális szerepe is van a családok számára.

1. ábra: Családtámogatások

Forrás: <https://24ora.eu>, 2022

A támogatásokat több csoportban, és olyan időrendi sorrendben mutatom be, ahogy a gyermekvállalás során igényelhetők lesznek. Minden családtámogatásra helyhiány miatt nem térek ki.

3.1 Jövedelem pótló támogatások

Az első nagy csoportban azokat a családtámogatási juttatásokat mutatom be, amelyek a várandósság kezdetétől a gyermek harmadik életévéig tartanak, és a munkából való kiesés miatti jövedelmet egészítik ki.

3.1.1 Első házások kedvezménye

A „hagyományos” családba a gyermek már úgy született meg, hogy a szülők házasok voltak. Napjainkban ezt már mondhatjuk nem jellemzőnek is. Sokan csak papírként tekintenek a házasságra. Ami nyilvánvalóan igaz is, hiszen, ha válásra kerül a sor, egyszerűbb szétköltözni, mint az idő-, és pénzigényes válást megindítani.

Viszont kormányunk számára fontos a hagyományos családkép, ezért a házassági kedv növelése érdekében 2015-ben bevezette az első házások kedvezménye néven ismert adókedvezményt.

A kedvezményt a 2014. december 31. után házasodók vehetik igénybe 24 hónapon keresztül, a jelképes összegű havi bruttó 33 335 Ft-ig, mely ténylegesen 5 000 Ft-tal csökkenti a fizetendő adó összegét. A házastársak megosztva is igényelhetik.

A házasságkötés után 24 hónappal akkor is megszűnik a kedvezmény, ha nem vették igénybe. (<https://net.jogtar.hu/>, 2023)

3.1.2 Veszélyeztetett terhességi táppénz

A terhességek mintegy harmada számít veszélyeztetettnek különböző okok miatt. Egyrészt a további munkavégzés veszélyeztetné a magzat és az anya egészségét. Másrészt minden terhességre másként reagál az emberi test.

Az előbbi csoportba tartozók automatikusan kérhetik a 9-es kóddal igényelhető táppénzt szülésig. Betegszabadságra nem jogosultak ebben az esetben.

Évente 15 nap betegszabadság jár a kismamának, ha a terhesség alatt bármilyen betegséget elkap. Ebben az esetben 8-as kódot írnak a táppénzes papírra.

A veszélyeztetett terhességnek különböző okai lehetnek. A rizikó faktor besorolását a nőgyógyász végzi. Gyakori, hogy magas rizikó faktorba sorolják a kismamát, annak ellenére, hogy ő, és a és a magzat egészséges, (pl.: ikerterhesség, életkor, munkavégzés feltételei).

A magzat vagy a kismama egészsége szintén magas rizikó faktort jelent vészes terhességi hányás, terhességi diabétesz, korábbi vetélés stb. miatt.

A táppénz jogosultságnak három alapfeltétele van:

1. orvos igazolja a jogosultságot
2. fennálló biztosítási jogviszony
3. a kismama társadalombiztosítási járulék fizetésére kötelezett

A táppénz összege a napi átlagkereset 60%-a, minimum 730 nap folyamatos biztosított jogviszony esetén. Kórházi ellátás esetén 50%, ebben az esetben nincs minimális kötelező biztosítási jogviszony.

A táppénz megállapításánál az igénybevétel napjától visszszámolt 6 hónapot veszik figyelembe. A maximális összeg nem lehet több, mint a minimálbér kétszeresének (2023-ban 232 000 Ft) 1/30-ad része.

A táppénzt a háziorvosnál lehet igényelni, visszamenőlegesen maximum 6 hónapra.

3.1.3 Családi adókedvezmény

A családi adókedvezményt 1988-ban vezették be az új SZJA törvények mellett, adóalap csökkentő tételként. Ekkor még csak a három gyerekes családok igényelhették. Bár hamarosan kiterjesztették minden hat év alatti gyermekre, 1995-ben a Bokros-csomag az egész adókedvezményt eltörölte. 1999-ben vezették újra be, és kisebb változtatások után (pl. a 91 napos magzatra is igényelhető 2001-től), 2014-ben vették újra elő, amikortól a magánszemély összevont adóalapját csökkentő tételként gyerekenként határozták meg az igényelhető összeget.

A családi adókedvezmények tényleges számadatai a 2. táblázatban olvashatók.

2. táblázat: **Családi adókedvezmények összege**

Eltartottak száma (fő)	Adóalap kedvezmény összege havonta (Ft)	Adóba átszámított kedvezmény összege havonta (Ft)
1	66 670	10 000
2	266 660t	40 000
3	660 000t	99 000
4	880 000t	132 000

Forrás: család.hu, 2023

Az adókedvezmény az adózó kérésére év közben, a munkáltatónak tett adóelőlegnyilatkozattal vagy év végén az adóbevallásban egy összegben is érvényesíthető a jogosultak által tetszés szerint megosztva.

Jogosultságát tekintve az veheti igénybe, aki családi pótlékra jogosult magánszemély, vagy a vele egy háztartásban élő családi pótlékra nem jogosult házastársa. Ahogy fentebb írtam, már 2001. óta van lehetőség a magzat 91 napos korától igényelni, míg a családi pótlék csak a születés napjától igényelhető.

Az adókedvezményre való jogosultság a kedvezményezett eltartott után jár. A kedvezményezett eltartott a legalább 91 napos magzat, a családi pótlékra jogosult gyermek, aki családi pótlékra saját jogán jogosult, valamint a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély.

Ahogy fentebb írtam, az adózó összevont adóalapját csökkenti. Amennyiben az adózó nem tudja a teljes összeget igénybe venni, mert az adóalapja kevesebb a fenti összegeknél, úgy a TB járulékokból igényelheti a különbséget, a járulék összegéig.

Mivel az SZJA-ból igényelhető, csak az jogosult rá, aki jövedelemmel rendelkezik.

3.1.4 Babaváró hitel

A Babaváró támogatást 2019 júliusában vezették be, azzal a céllal, hogy a hanyatló szülési tendenciát megfordítsák, ugyanis igénylésekor a már megszületett gyermekek nem számítanak a kedvezménybe. A hitel a kamatmentesség és az (esetleges) tartozás elengedés miatt lett nagyon gyorsan népszerű hazánkban.

A szabad felhasználású piaci hitel maximálisan igényelhető összege 10 000 000 Ft. A hitel már 91 napos magzati kortól igényelhető, és a törlesztés azonnal felfüggeszthető 3 évre. Célja, hogy a párok (csak házaspárok igényelhetik) legalább 3 gyermeket

vállaljanak, ugyanis az első gyermek születése után a hitel kamatmentessé válik, a 2. gyermek születése után a fennálló tartozásból 4 000 000 Ft-ot elengednek, és újabb 3 évre szüneteltethető a törlesztési kötelezettség (ikrek esetén 3+2év), míg a 3. gyermek születése után elengedik a még fennálló tartozást. Az esetlegesen fennmaradó tartozás a kitöltött futamidőkkel lesz hosszabb.

Az igénylés feltételi között kiemelendő, hogy a feleség életkora 18-41 év között legyen, legalább az egyik félnek rendelkezni kell minimum 3 éves TB jogviszonnyal. a házaspárok csak közösen igényelhetik, az igénylők magyar állampolgárok. Az egyéb feltételek megegyeznek a többi piaci hitel igénylési feltételeivel. (<http://magyarkozlony.hu>, 2023)

A 3. számú táblázatban grafikusán szemléltetve a Babaváró hitel visszafizetendő része, ha öt éven belül nem születik meg a kívánt gyermek.

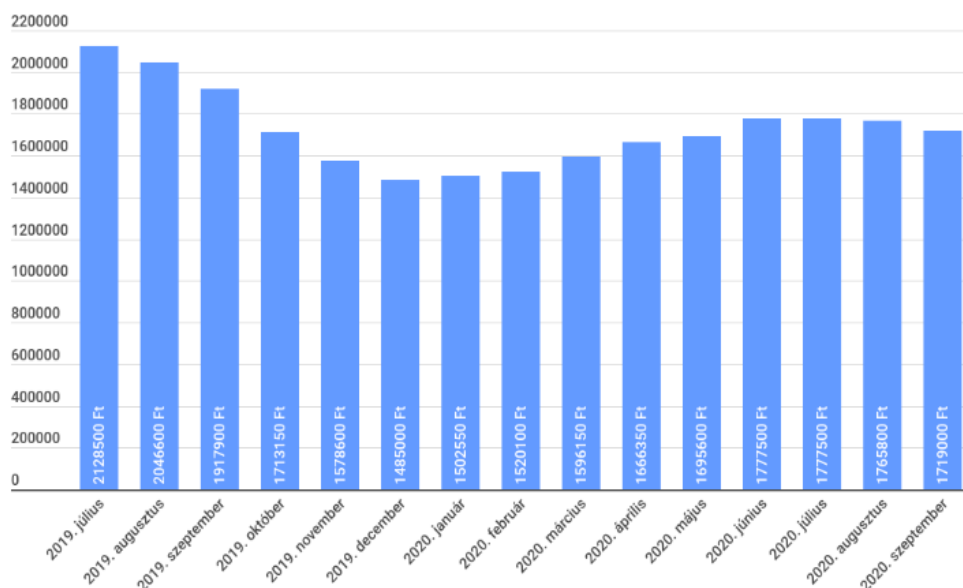
BABAVÁRÓ HITEL
2023

Számítsd ki hitelkalkulátorunkkal, hogy mennyi babaváró hitelre vagy jogosult!

- ✓ Akár 10 millió Ft hitel
- ✓ Szabadon felhasználható
- ✓ Kamatmentes - ha 5 éven belül gyermek születik
- ✓ Maximum 50 000 Ft havi törlesztő
- ✓ Maximum 20 éves futamidő
- ✓ Ingatlanfedezet nélkül felvehető
- ✓ Gyermekvállalás előtt álló házaspárok részére (akár várandósság alatt is igényelhető)

2. ábra: Babaváró hitel előnyei

Forrás: bankmonitor.hu, 2022

3. ábra: Babaváró hitel visszafizetésének összege, ha öt éven belül nem születik gyermek

Forrás: <https://bank360.hu>, 2022

A rendelet értelmében gyermeknek számít:

"az igénylők, illetve a támogatott személyek vér szerinti és velük közös háztartásban - a várandósság 12. hete utáni időszakban elhalt magzat, valamint a halva született és az elhunyt gyermek kivételével - élő gyermeke, ideértve a magzatot a várandósság betöltött 12. hetétől, valamint az igénylők által közösen örökbefogadott gyermek" (<http://bank360.hu/>, 2022)

A változás bejelentési kötelezettség minden esetben 60 nap.

3.1.5 A „klasszikus támogatások”

CSED

A CSED a szülési szabadság idejére járó ellátás. 2021-ben jelentős átalakuláson ment át a szülési kedv, hajlandóság növelése érdekében.

CSED-re az a nő jogosult, aki a szülést megelőző 2 éven belül legalább 365 napon át biztosított volt, továbbá a gyermek a biztosítás ideje alatt vagy a megszűnését követő 42 napon belül vagy 42 napon túl baleseti táppénz folyósítása alatt vagy annak megszűnése esetén 28 napon belül születik.

CSED-re jogosult továbbá:

- az örökbefogadó férfi vagy nő
- a kirendelt gyám (férfi vagy nő)

- a vérszerinti apa, ha az anya a szülés közben elhunyt
- a csecsemőt gondozó vér szerinti apa, ha a vér szerinti anya felügyeleti joga megszűnt

Keresőtevékenység esetén a CSED nem jár. Változok bejelentése 8 napon belül kötelező. Időtartama 24 hét. Ebből a szülő nőnek 2 hetet kötelező igénybe venni, 28 nappal a várható szülési dátum előtt már igényelhető.

Mivel az időtartam 24 hét, a csecsemő születésétől maximum 168 napos koráig igényelhető. Viszont koraszülöttek esetében, amíg a csecsemőt a számára szükséges intézményben gondozzák, nem kell igénybe venni, csak az elbocsátásukat követően, ilyenkor a gyermek egy éves koráig igényelhető a rendelkezésre álló 168 nap.

A szülési szabadság megszűnik

- halva születés esetén
- ha a csecsemő a szülést követően halt meg
- a csecsemőt ideiglenes vagy tartós nevelésbe vették

A fenti esetekben a szülési szabadság legalább 6 hét.

A CSED összege

„A csecsemőgondozási díj összegének megállapításánál jövedelemként kizárólag az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban elért, a személyi jövedelemadó-előleg megállapításához, az állami adóhatósághoz bevallott, társadalombiztosítási járulékalapot képező jövedelmet lehet figyelembe venni.”
(<http://egbiztpenzbeli.tcs.allamkincstar.gov.hu>, 2022)

Naptári napi összege a naptári napi alap, illetve a naptári napi jövedelem 100%-a, utána TB járulékot nem kell fizetni.

Igénylése az OEP oldalán keresztül történik. (KRISTÓ, 2022)

Anyasági támogatás

A támogatásra az jogosult, aki legalább 4 alkalommal vett részt várandós gondozáson. Koraszülés esetén legalább egy alkalom kötelező. Örökbefogadóként a szülést követő 6

hónapon belül jogerősen engedélyezték az örökbefogadást. Gyám esetén, ha a gyermek a születését követő 6 hónapon belül került a gondozás alá.

Nem jár anyasági támogatás annak, aki a gyermeket örökbe adja vagy jogerős határozattal kiemelték a családból.

A támogatás összege 64 125 Ft, ikergyermekek esetén 85 500 Ft.

A szülést követő 6 hónapon belül igényelhető az Államkincstár oldalán.

A családi pótlék

1912 óta létezik Magyarországon családi pótlékszerű ellátás, melynek lényege, hogy alanyi jogon járó állam támogatás a kisgyermeket nevelő családoknak, nevelési, iskoláztatási költségek fedezésére. 1972-ben kapta meg mai formáját. Ennek összege évtizedeken keresztül alkalmazkodott az aktuális viszonyokhoz. 2008-ban viszont a növekedés megállt, összege azóta egy gyermekre 12 200 Ft.

Igényelni a gyermek születésétől lehet. Az iskoláztatási támogatás annak a tanévnek az utolsó napjáig jár, amikor a gyermek a 20. életévét betölti, SNI gyermek esetén ez a 23. életév.

Ki jogosult rá?

A jogosultak körét a 1998. évi LXXXIV. törvény, és a végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet tartalmazza (<http://net.jogtar.hu>, 2023))

Nevelési ellátásra jogosult:

- a gyermekkel egy háztartásban élő vér szerinti szülő
- a gyermekkel egy háztartásban élő örökbefogadó szülő vagy az örökbefogadás folyamata már elkezdődött
- a kirendelt gyám, nevelőszülő
- gyermekotthon vezetője, ahol a gyermeket elhelyezték

Iskoláztatási támogatásra jogosult:

- a gyermekkel egy háztartásban élő vér szerinti szülő
- a gyermekkel egy háztartásban élő örökbefogadó szülő vagy az örökbefogadás folyamata már elkezdődött
- a kirendelt gyám, nevelőszülő
- gyermekotthon vezetője, ahol a gyermeket elhelyezték
- javítóintézet, büntetés-végrehajtási intézet vezetője

Továbbá saját jogán jogosult az, aki 18. életévét betöltötte, tartós beteg vagy súlyosan fogyatékos, és megszűnt az iskoláztatási támogatásra való jogosultsága.

Saját jogán kérelmezheti iskoláztatási támogatást az a 23. életévét még be nem töltött nagykorú személy, akinek tankötelezettsége megszűnt, és

- még tanulmányokat folytat közoktatási intézményben
- mindkét szülője elhunyt
- kikerült az átmeneti vagy tartós nevelésből
- gyámsága nagykorúvá válása miatt megszűnt
- nem él a szülővel egy háztartásban.

Folyósítása havi bontásban utólag kerül utalásra bankszámlára vagy lakcímre, melyeket a kedvezményezett ad meg.

Összege gyermekenként:

- 1 gyermek: 12 200 Ft – egyedülálló nevelő esetén: 13 700 Ft
- 2 gyermek 13 300 Ft – egyedülálló nevelő esetén: 14 800 Ft
- 3 vagy több gyermek: 16 000 Ft– egyedülálló nevelő esetén: 17 000 Ft
- tartósan beteg, súlyosan fogyatékos, szociális intézményben élő gyermek: 23 300 Ft

Visszamenőleg 2 hónapra lehet igényelni.

Igénylése online vagy Kormányablakoknál a „Kérelem családi pótlék megállapítására” formanyomtatvány kitöltésével történik. (<https://net.jogtar.hu/>, 2023)

GYED és GYED extra

„A gyermekgondozási díj az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai keretében, a gyermekvállalás támogatására nyújtott pénzbeli ellátás. A gyermekgondozási díj biztosítási jogviszony, illetve felsőoktatási intézmény nappali tagozatán folytatott hallgatói jogviszony alapján megállapítható pénzbeli ellátás, amely nem azonos az alanyi jogon igénybe vehető gyermekgondozást segítő ellátással.” (<http://egbiztpenzbeli.tcs.allamkincstar.gov.hu>, 2023)

Jogosultságát tekintve a gyermekét saját háztartásában nevelő biztosított szülő, aki a születést megelőzően 2 éven belül legalább 365 napon át biztosított volt vagy CSÉD-re

jogosult, de biztosítási ideje a CSED alatt szűnt meg, és a születést megelőző két éven belül rendelkezik legalább 365 nap biztosított jogviszonnyal.

Jogosultság időtartama a CSED lejárta követő naptól a gyermek 2 éves koráig, ikrek esetén 3 éves korig tart.

Összege az igénylő jövedelme alapján megállapított naptári napi alap 70%-a. A GYED-nek felső határa van: a mindenkori minimálbér kétszeresének 70%-a, ami 2023-ban bruttó 324 800 Ft.

A GYED-ből 10% nyugdíjjárulékot, és 15% SZJA-t vonnak, melyből családi adókedvezmény érvényesíthető.

Visszamenőleg legfeljebb 6 hónapra lehet igényelni.

Igénylése munkáltatón vagy OEP-n keresztül történik.

A GYED extra a GYED-re jogosultak körét bővítette. Egy időben több ellátást lehet igényelni. A GYED akkor is jár, ha a gyermek egy éves kora előtt a szülő újra munkába áll. Megjelent a diplomás GYED, amit azok vehetnek igénybe, akik GYED-re nem jogosultak, de legalább 2 aktív féléve volt valamely államilag elismert felsőoktatási intézményben, és a gyermek 2 éven belül születik. Jogosultsági ideje szintén a gyermek 2. életévéig tart. Összege a minimálbér 70%-a, mesterképzés esetén a garantált bérminimum 70%-a (2023-ban 296 400 Ft).

Igénylése, visszamenőleges igénylése a GYED előírásaival azonos. (CSÁSZÁR, 2022)

GYES

GYES-re azok a szülők jogosultak (kiskorú is), akik gyermeküket saját háztartásában nevelik. A gyermek 3 éves koráig jár, míg ikrek esetén tankötelessé válásuk évének végéig.

Tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek 10. életévének betöltéséig jogosult rá.

Összege azonos a mindenkori öregségi nyugdíjminimum összegével, mely 2023-ban 28 500 Ft. Ikrek esetén ez gyermekenként értendő.

Igénylése és utalása a családi pótlékhoz hasonlóan történik.

3.2 Lakhatással kapcsolatos állami támogatások

Ebben a csoportban az elmúlt években bevezetett vagy visszavezetett támogatásokat mutatom be röviden, melyeknek célja az volt, hogy megkönnyítse a kisgyermekes családok ingatlanhoz jutását.

A ma elérhető ingatlan vásárlással, építéssel, korszerűsítéssel kapcsolatos támogatások a CSOK, CSOK hitel, falusi CSOK és a 2019. júliusa után megszületett gyermekek számától függő jelzáloghitel elengedés.

3.2.1 CSOK és CSOK hitel

A CSOK elődjét, a „szocpolt” 1971-ben vezették be, a cél akkor is az volt, hogy az ingatlanhoz jutás feltétele minél több gyermek vállalása legyen. 2009-ben megszüntették. A Családi Otthonteremtési Kedvezmény 2015. július 1-től igényelhető. Ez egy hitelintézeteknél igényelhető államilag támogatott hitel. Mértéke, kedvezményei a vállalt gyerekek számától függ. A CSOK és CSOK hitel számadatai a 4. ábrán olvashatók.

CSOK kedvezményes hitel - 2019. július 1. után

Gyerekek	Új lakás vagy ház építés, vásárlás		Használt lakás vásárlás, bővítés	
	Összeg	Alapterület	Összeg	Alapterület
1 gyermek	nem vehető igénybe	40 nm-es lakás vagy 70 nm-es lakóház felett	nem vehető igénybe	40 nm-es lakás felett
2 gyermek	10 000 000 Ft	50 nm-es lakás vagy 80 nm-es lakóház felett	10 000 000 Ft	50 nm-es lakás felett
3 gyermek	15 000 000 Ft	60 nm-es lakás vagy 90 nm-es lakóház felett	15 000 000 Ft	60 nm-es lakás felett
4 gyermek	15 000 000 Ft	60 nm-es lakás vagy 90 nm-es lakóház felett	15 000 000 Ft	70 nm-es lakás felett

CSOK vissza nem térítendő támogatás - 2019

Gyerekek	Új lakás vagy ház építés, vásárlás		Használt lakás vásárlás, bővítés	
	Összeg	Alapterület	Összeg	Alapterület
1 gyermek	600 000 Ft	40 nm-es lakás vagy 70 nm-es lakóház felett	600 000 Ft	40 nm-es lakás felett
2 gyermek	2 600 000 Ft	50 nm-es lakás vagy 80 nm-es lakóház felett	1 430 000 Ft	50 nm-es lakás felett
3 gyermek	10 000 000 Ft	60 nm-es lakás vagy 90 nm-es lakóház felett	2 200 000 Ft	60 nm-es lakás felett
4 gyermek	10 000 000 Ft	60 nm-es lakás vagy 90 nm-es lakóház felett	2 750 000 Ft	70 nm-es lakás felett

A kedvezményes CSOK hitel csak a vissza nem térítendő támogatással együtt vehető igénybe.

bank360.hu

4. ábra: CSOK hitel és CSOK

Forrás: <https://bank360.hu/csok>, 2022

Az igénylés feltételei három részből állnak: 1. Személyi feltételek, 2. Meglévő vagy vállalt gyermekekre vonatkozó feltételek, 3. A megvenni vagy felújítani kívánt ingatlanra vonatkozó feltételek. A részletekre nem térek ki, helyhiány a részletek az alábbi linken elérhetők: <https://bank360.hu/csok>

A legfontosabb feltétele a következők:

- Igényelhetik élettársak, házastársak, gyermeküket egyedül nevelő szülők
- Igényléskor legalább az egyik fél nem töltheti be 40. életévét
- Nyugdíjasok is igényelhetik, ha dolgoznak, és mellette vér szerinti vagy örökbefogadó szülőként gyermeket nevelnek.

3.2.2 *Falusi CSOK*

A falusi CSOK-t szintén 2019. július 1-jétől lehet igényelni. Első körben 2022. december 31-ig volt elérhető, népszerűsége miatt ezt kitolták 2024. december 31-ig.

Az igényelhető összegek az 5. ábrán összefoglalva látható.

A Falusi CSOK összege

A Falusi CSOK összege vásárlás és egyidejűleg bővítés/korszerűsítés esetén:

- 1 gyermek: 600 ezer forint
- 2 gyermek: 2,6 millió forint
- 3 vagy több gyermek: 10 millió forint

A Falusi CSOK összege meglévő lakás bővítés/korszerűsítés esetén:

- 1 gyermek: 300 ezer forint
- 2 gyermek: 1,3 millió forint
- 3 vagy több gyermek 5 millió forint

5. ábra: **Falusi CSOK**

Forrás: bankmonitor.hu, 2022

Meghatározott településeken lehet igényelni építésre, vásárlásra vagy korszerűsítésre. Összege ennek is a vállalt gyermekek számától függ. A CSOK-tól abban is különbözik, hogy akár lakhatatlan (komfort nélküli) ingatlanokra is igényelhető.

3.3 További gyermekvállalásra ösztönző támogatások

Ebben a csoportban további támogatásokat mutatok be (nagy részüket csak felsorolva), amelyek további segítséget nyújtanak a kisgyerekes családoknak.

A családtámogatási programok része a jelzáloghitel elengedés is. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a lakáscélú jelzáloghitel fennmaradó részéből a 2. gyermek születése után 1 000 000 Ft-ot, a 3. gyermek születése után további 3 000 000 Ft-ot, és minden további gyermek születése után további 1 000 000 Ft-ot elengednek, vagyis az állam átvállalja a hitel törlesztését.

3.3.1 SZJA mentesség

2023-tól változások történtek a visszaigényelhető SZJA-val kapcsolatba. Ezek időrendben a következők:

- 2020. január 1-jétől a 4 vagy több gyermeket nevelő vagy felnevelt anyák életük végéig mentesülnek az SZJA megfizetése alól. Ez jelenleg 15%.
- A 2021-es adóévre vonatkozóan a kisgyermekes családok visszakaphatták a befizetett SZJA egy részét vagy egészét, amennyiben a feltételeknek megfeleltek.
- 2023. január 1-jével bevezették a 30 év alatt gyermeket vállaló nők SZJA mentességét. Ezt a CSED-re, GYED-re, diplomás GYED-re is igénybe lehet venni. Ennek az intézkedésnek köszönhetően a fenti ellátások után csak 10%-os nyugdíjjárulékot kell fizetni.

3.3.2 Nagycsaládos autóvásárlás, Diákhitel, Babakötvény

Nagycsaládos autóvásárlás

Bár ezt a támogatást 2023. január 1-jével megszüntették, a dolgozatom írásakor még létezett, ezért nem veszem ki. Ezzel a támogatással maximum 2 500 000 Ft-tal támogatásban részesültek azok a három vagy többgyerekes családok, akik legalább hét személyes új autót vásároltak.

Diákhitel

A diák hitellel kapcsolatban is voltak változások. Eddig a 3. gyermek születésekor az állam elengedte az anya addig fennálló hiteltartozását. Az idei változások között azt találjuk, hogy egy gyermek után is elengedik a tartozás 100%-át, ha a hitelfelvevő a szülés vagy örökbefogadás pillanatában még nincs 30 éves, a tanulmányait még folytatja vagy legfeljebb 2 éve diplomázott.

Babakötvény

A Babakötvényre minden magyar állampolgár jogosult a születése pillanatától kezdve. Az életkezdési támogatást (42 500 Ft) magyarországi lakcím esetén automatikusan egy letéti számlára helyezik, és megnyitásra kerül. Ez az összeg a gyermek 18 éves koráig az inflációval megegyező mértékben kamatozik. A szülőknek lehetőségük van egy ehhez tartozó Kincstári Start – értékpapír számla nyitására, ahol saját befizetésekkel gyarapíthatják a számla összegét

3.4 Visszatérés a munkába

Ez a rész némileg kakukktojás, mert itt nem az állami támogatásokra helyezem a hangsúlyt, viszont a gyermek vállalásnak ez is kihagyhatatlan része. Ebben a részben a törvényi szabályozásokat mutatom be röviden a 2023. január 1-jén érvényes hivatkozásokkal.

Kisgyermeket nevelők a munka világába való visszatéréskor több dologgal is szembesülnek. Nehéz előre megmondani, hogy a visszatérést mikor tervezik. Bár vannak olyan felettesek, akik már a terhesség alatt is efelől érdeklődnek. Érthető az ő oldaluk is. viszont számos nem várt dolog közbeszólhat. Elősorban a kisgyerek érdekeit kell figyelembe venni. Amennyiben a szülők kistestvért terveznek, így a visszatérés évekkel eltolódhat.

Ahogy fentebb írtam, ma már GYED mellett is visszatérhet a szülő a gyermeke mellől a korábbi munkahelyére.

Hazánkban a gyermek három éves koráig van lehetőség otthon maradni a gyermekkel. Ez Európában, sőt az egész világon ritkáságnak számít, a legtöbb országban pár hét vagy hónap után az állam nem támogatja ezt. Pedig a kialakuló kötődő szülő-gyermek kapcsolatra nagyon jó hatással van.

A visszatéréshez biztosítani kell a bölcsődét, óvodát. Magyarországon 2,5 éves kortól óvodába mehet a kisgyermek, amennyiben szobatiszta, és megfelelően beszél.

Első lépésként a szülőnek jeleznie kell a munkáltatója felé a visszatérését. Ez minimum a munkába állástól számított 30. nap. Amennyiben szabadság halmozódott fel, azt kell a visszatérés előtt kivenni. A szabadság kiszámítása a HR osztály feladata. Szabadság jár a CSED teljes idejére, a GYED első 6 hónapjára, a veszélyeztetett terhességi táppénz teljes idejére. További szabadság jár minden gyermek után: 1. gyermek – 2 nap; 2 gyermek: 4 nap; 3 vagy több gyermek – 7 nap. A GYED fennmaradó részére és a GYES idejére fizetés nélküli szabadság jár, de a szülő ez idő alatt is TB biztosított.

A következő lépés tehát a fizetés nélküli szabadság megszüntetésének írásos kérelme. A munkáltatónak ezt el kell fogadnia. Ha nem reagál az írásbeli (esetleg szóbeli) megkeresésre, a munkavállalónak a 30 nap letelte után, amikor a fizetés nélküli szabadsága kérése alapján megszűnik, a 31. napon meg kell jelennie a munkahelyén.

A gyermek 3 éves koráig a munkáltató köteles a munkavállalót foglalkoztatni, a bére nem lehet kevesebb a korábbinál más munkakör esetén sem. Több éves távollét esetén a munkaadó bérkorrekciót ajánl.

3.5 2023. január 1-jétől jelentősen megváltozott Munka törvénykönyve.

A gyermek négy éves koráig van lehetősége a szülőnek részmunkaidőben dolgozni.

A gyermek nyolc éves koráig kérhető a munkavégzési hely és munkarend módosítása, valamint (főleg a covid hatására) távmunkát (home office-t) is kérhetnek. A munkáltató ezt csak kellő indoklással utasíthatja el. Ez végső soron a munkáltatónak is előnyös, hiszen a rugalmasabb feltételek mellett könnyebb a munkavállalónak az iskola-óvoda-munkahely között ingáznia.

Az apasági szabadság a korábbi 5 napról 10-re emelkedett. Ezt a szülést követő 2. hónap végéig lehet igénybe venni az alapszabadságokon felül.

Újdonság a szülői szabadság. Ez mindkét szülőnek jár a gyermek 3 éves koráig, szülőnként 44 napot jelent évente, erre az időre a távolléti díj 10%-a jár. (www.penzcentrum.hu, 2023)

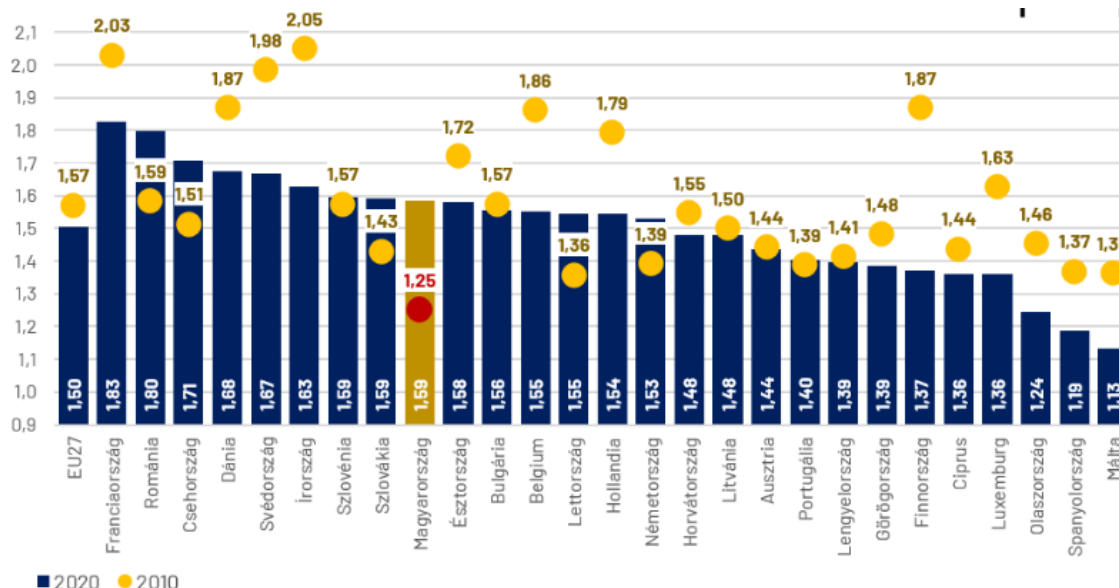
4 A CSALÁDPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK HATÁSAI, DEMOGRÁFIAI KÖVETKEZMÉNYEI

Európa demográfiai helyzete az utóbbi évtizedekben megváltozott. A XX. század eseményeinek hatására a népesség növekedés megtorpant. Kitolódott az első gyermek vállalásának időpontja, és csökkent a vállalt gyermekek száma. Ennek hatására a kontinens országaira az előregedő társadalmak definíciója lett jellemző. Hazánk öregedési indexe 2020-ra 132,9% lett.

Ennek hosszú távon káros gazdasági, társadalmi hatásai lesznek. Ezért jelentek meg az egyes országokban különböző szemléletek alapján a népesség gyarapodását támogató intézkedések.

4.1 A termékenységi ráta

A gyermekvállalás alakulását a termékenységi ráta mutatja. A termékenységi ráta 2,1, ez a népesség reprodukcióját jelenti. Ahhoz, hogy a népesség növekedjen, ennél magasabb számra van szükség. A teljes termékenységi arányt az EU-ban 201 és 2020 között a 6. ábra szemlélteti.

6. ábra: A teljes termékenységi arány az EU-ban 2010-2020

Forrás: www.asz.hu, 2022

Ahogy az a 6. ábrán is látszik, hazánk a középmezőnyben van az 1,59-s eredménnyel. A 2,1-s szintet egy ország sem érte el, a legközelebb Franciaország, Írország és Svédország volt

hozzá. A vizsgált tíz év eredményeként a ráta csökkentt számos országban, leginkább Máltán, Spanyolországban és Olaszországban.

Növekvő tendenciát mutatnak azonban Románia, Csehország és Szlovákia eredményei.

Ezen adatok mellett fontos megemlíteni, hogy a migráció hatására Európai Unió lakossága 2020-ra 2%-os növekedéssel 10,5 millió fővel bővült.

Kitekintve a világ 228 országára, a 2,1-s határt jelenleg 98 állam éri el vagy haladja meg. A legmagasabb érték Nigerben van: 7,0. A legalacsonyabb Szingapúr 0,87-s eredményével. (www.asz.hu, 2022)

A születési rátának sok befolyásoló tényezője van, többek között szülési kedv (az ezzel járó stabil gazdasági és pénzügyi háttér), szülőképes korú nők száma.

Az Európai Unió országai a saját lehetőségeikhez mérten kezelik az ebből eredő kihívásokat. Ennek ma két nagy csoportja van, az egyikben a migráció támogatásával pótolják a hiányzó számokat, a másikban az ország állampolgárait ösztönzik különböző eszközökkel a gyermekvállalásra.

Hazánk az utóbbi csoportba tartozik. Az utóbbi bő tíz évben számos új elemmel bővült a családtámogatási rendszer csoportja. Ennek pozitív hozadékaként a termékenységi ráta lassú növekedésbe kezdett, és érte el 2020-ra a 1,59-t.

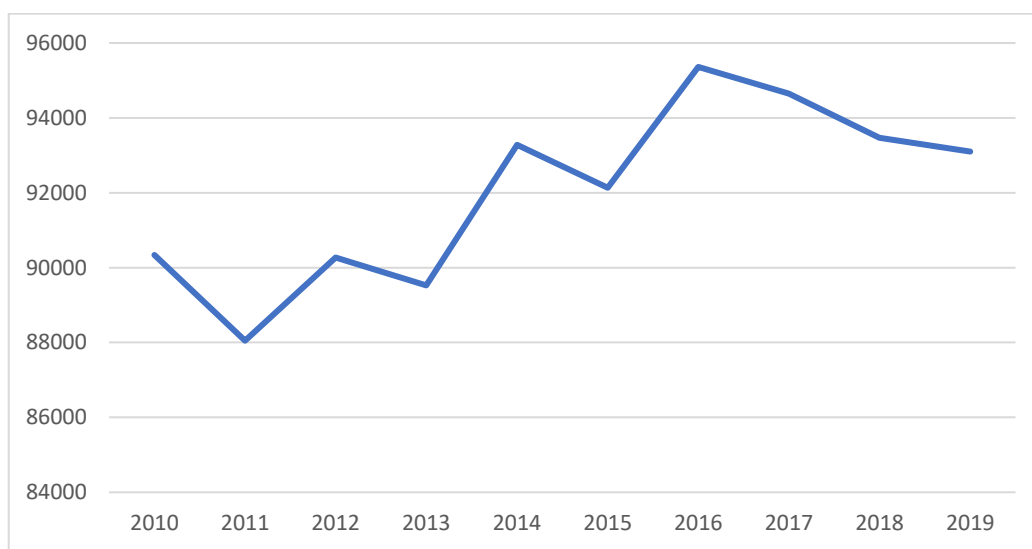
4.2 A család

Az eredmények alapján elmondható, hogy a családtámogatási eszközökre szükség van minden országban a gazdasági stabilitás fenntartásához és növeléséhez. A család a legkisebb gazdasági egység, enélkül az állam sem tud működni. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, 2011, 4.1 pontja szerint a családpolitika az „adóügyi intézkedések és családi pótlékok, a nők és a férfiak közötti szakmai esélyegyenlőséget célzó fellépések, a gyermekek és az egyéb segítségre szoruló személyek ellátására és gondozására irányuló szolgáltatások, a nyugdíjbiztosítási rendszerekkel kapcsolatos családi jogok, továbbá a családi élet és a munka összeegyeztethetőségét biztosító lehetőségek (szülői szabadság, önként vállalt részmunkaidő).” (www.asz.hu, 2022)

4.3 Demográfiai hatások

Az élve születések száma hazánkban a vizsgált időszakban a következő ábrán látható. Az eredmények azt mutatják, hogy egy lassú növekedési folyamat figyelhető meg, azonban bizonyos időnként visszaesések tapasztalhatók.

Összességében az élveszületések száma 2010-ben 90 335 fő, míg 2019-ben 93 100 fő volt, ami 2765 fős, vagyis 3%-s növekedést jelent, ezt a 7. ábra mutatja be.

7. ábra: Élve születések száma

Forrás: www.ksh.hu, 2023 alapján saját szerkesztés

Nem titkolt cél, hogy leginkább a harmadik gyermek születésére jár a legtöbb kedvezmény. Ugyanakkor a szülőképes korú nők száma az elmúlt években csökkent. Az első gyermek vállalása is több évvel tolódott ki a korábbi évtizedekhez képest, így a felajánlott állami segítségnyújtásól sokan elesnek.

Minél később születik az első gyermek, annál kisebb az esély a további gyermekek megszületésére. Hazánkban ma a szülőképes korú nőknek a 15-49 közötti korosztályt jelentik. Ez a számadat csak biológiailag fedi a valóságot. Ez még kevés egy gyermekvállaláshoz. Az átlagos gyermekvállalás a 2000-s évek elejéig a 18-25 év közötti korosztályra volt jellemző. Ennek természetesen már akkor is jelentősen befolyásoló kulturális és gazdasági háttere volt.

Ezek a tényezők változtak meg a 2010-s évekre. Ma már nem társadalmi elvárás, hogy a nők 18 évesen férjhez menjenek és gyereket szüljenek, hanem inkább továbbtanulnak, karriert építenek és önálló egzisztenciát alakítanak ki. Ugyanakkor nagy számú tábora van a

„mamahotelben” élőknek is. Ez a háttér ma már nem előny gyermekvállalás terén. Változtak a fiatalok értékrendjei is, a családalapítás előtt még kihasználják a szabad éveket a szórakozásra, a világ megismerésére.

A végcél a már többször említette születési ráta emelése. Az előző fejezetben bemutatott családtámogatási eszközöket a gyermeket vállalóknak szánják. Viszont a törvényhozók sajnos figyelmen kívül hagyják, hogy a családdá válás nem egy egyszerű gazdasági folyamat.

Családonként az ideális gyermek létszám a gazdasági szükségletek szerint 3 fő, viszont a megkérdezett férfiak és nők szerint ez átlagosan 2-2,1 fő. Ahhoz, hogy ezek a számok közelítsenek egymáshoz szükség volt a családpolitikai rendszer reformjára.

A 2012. január 1-jétől hatályos 2011. évi CCXI. törvény kimondja (Csvt.) hogy „A család Magyarország legfontosabb nemzeti erőforrása. A társadalom alapegységeként a család a nemzet fennmaradásának biztosítója és az emberi személyiség kibontakozásának természetes közege, amit az államnak tiszteletben kell tartania.” (<http://ner.jogtar.hu>)

A törvény alapján az állam különböző eszközökkel támogatja a gyermekvállalást. A legfontosabbak az otthonteremtés, munkahelyvédelme, gyermekek napközbeni ellátása, családszolgálatok, munkába való visszatérés támogatása, továbbtanulással kapcsolatos támogatások, családbarát munkahelyek, családok szegénységi rátájának csökkentése, egyszülős háztartások támogatása.

4.4 Családtámogatási eszközök rendszerezése

A családtámogatási eszközöknek jogosultság szerint két nagy csoportja van.

Az első csoportba tartozók alanyi jogon járnak (pl.: gyes, családi pótlék, anyasági segély), a második csoportba tartozók biztosított jogviszonyhoz kötöttek (pl.: családi adókedvezmény, első házasság kedvezménye, babaváró hitel, lakhatáshoz kötött támogatások). Számszerűsítve az előbbi csoport összegei 2008 óta változatlanok, míg az utóbbi csoport elemeit tekintve is bővült az elmúlt években, és ezek igénylése a mindenkori jövedelemtől függ.

A gyermekvállalást sokszor a rossz anyagi háttér miatt késleltetik. A juttatások nagy része ugyan anyagi támogatást jelent, de a ma hazánkra jellemző alacsony jövedelmek miatt ezt egy kis társadalmi réteg tudja kihasználni.

A 8. és 9. ábrákon az elmúlt évek jelentősebb akcióterveit mutatom be.

Számos jelentős, főleg lakhatással kapcsolatos támogatás már a korábbi években is elérhető volt. Az első látványos összefoglaló 2019-ben jelent meg, felsorolva az éppen legnépszerűbb támogatásokat:

8. ábra Családvédelmi akcióterv 2019.

Forrás: etikuspenzugyek.hu

9. ábra Családvédelmi akcióterv 2022

Forrás: www.pestisracok.hu

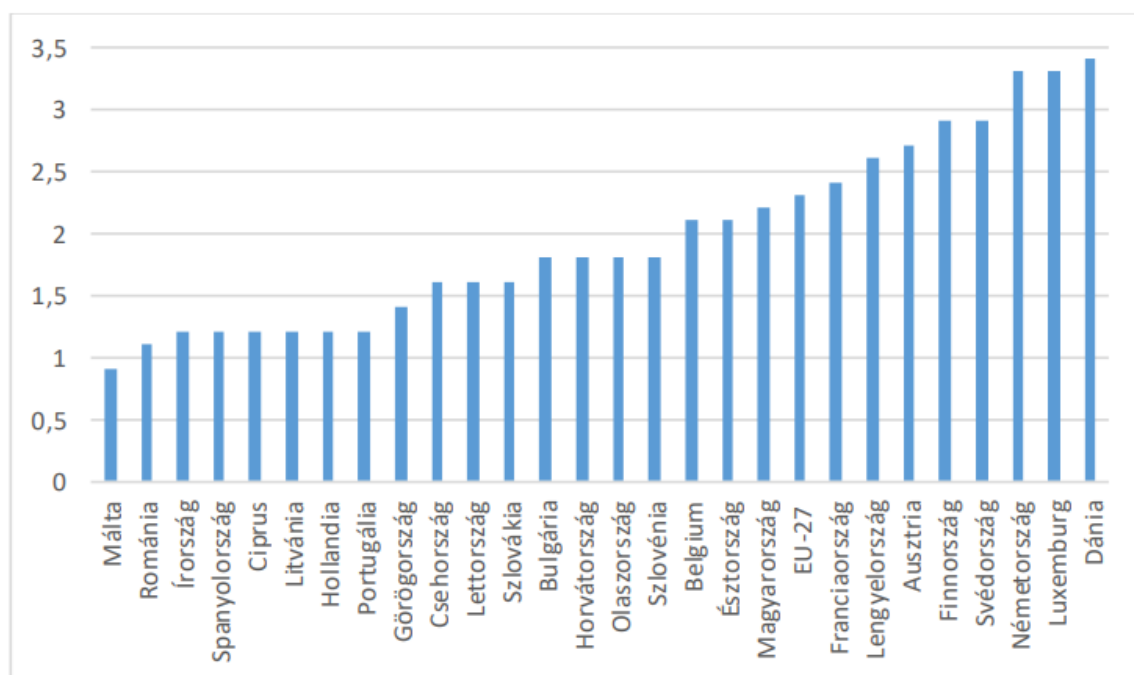
A következő években kisebb-nagyobb változtatásokkal ezen eszközök folyamatosan elérhetőek voltak. Néhányat meghatározott időtartamra hirdettek meg, ezek egy része 2023-ra megszűnt.

A 2020-ra hazánkat is elérő korona vírus járvány is hatással volt ezen intézkedésekre. Egyrészt könnyítettek az igénybevételi feltételeken, másrészt a gazdasági visszaesés miatt moratórium lépett életbe a családok lakhatása biztonságának érdekében.

4.5 Költségvetési előirányzatok

A felsorolt családtámogatási eszközökre jelentős költségvetési támogatásra volt szükség az elmúlt években. Ezek a források 2010-2020 között megduplázódtak, az összeg 2020-ra 2.228 milliárd Ft-ra emelkedett.

Arányaiban a támogatások kb. negyedét (22-25%) teszi ki családokat segítő szolgáltatások, harmadát (33%) a pénzügyi ellátások, 16-17%-át az érvényesített adó-, és járulékkedvezmények, az otthonteremtési támogatások 10-12%-ot. A 10. ábra bemutatja az EU tagállamaiban fellelhető családtámogatások mértékét.

10. ábra: A családtámogatások mértéke a GDP arányában az EU tagállamaiban

Forrás: www.asz.hu, 2022

Ezek az összegek Magyarország GDP-jének 2,7%-át tették ki a 2017-s adatok szerint. Összehasonlításképpen, a táblázatból látszik, hogy ezekkel az eredményekkel hazánk a felső harmadban szerepel az EU országainak rangsorában. (www.asz.hu, 2022)

5 A CSALÁDPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK HATÁSA

Ebben a fejezetben a családpolitikai intézkedések hatásait mutatom be, a kapott eredmények alapján.

5.1 Az intézkedések eredményei az elmúlt évek gazdasági – és politikai helyzetének árnyékában

Az elemzések eredményeképpen elmondhatjuk, hogy az európai országokban – köztük Magyarországon is – az elmúlt évtizedekben a gyermek vállalás időben kitolódott. Ha az első gyermek későn születik, akkor nagyobb az esély arra, hogy a szülők már nem tudnak vagy nem akarnak több gyermeket vállalni. Ennek következtében az európai társadalmakra mindinkább az elöregedés lesz a jellemző. Habár a család csak egy kis egysége a társadalomnak, szerepe sokkal nagyobb, mint az elsőre gondolnánk, ugyanis a születésszám csökkenése jelentős befolyással bír a gazdaságra, többek között a nyugdíjrendszer fenntarthatóságára.

Ahogy fentebb írtam, a termékenységi arányszám minimális értéke 2,1. Ennek az elérését az államok különböző módszerekkel igyekeznek biztosítani. Hazánk célja, hogy a magyar lakosságot ösztönözze a gyerekvállalásra. Ezért törekszenek olyan intézkedések meghozatalára, amellyel növelik a gyermekvállalási kedvet.

Bár számtalan kedvező intézkedést hozott a kormányzat, vannak olyan nem várt események, amelyek az elmúlt évek törekvéseit hamar letörik. Az elmúlt bő tíz év ilyen eseményei időrendben:

- 2008-2009. gazdasági világválság
- 2015. migrációs válság kezdete
- 2019-2021 koronavírus járvány
- 2022. ukrán háború kezdete

A fenti események hatására a lassan növekvő gyermek vállalási hajlandóság hajlamos egyik napról a másikra visszaesni, az újra és újra kialakuló gazdasági bizonytalanság miatt. A 2008-2009-es gazdasági világválság után az emberek egy része meggondoltabban költötte a jövedelmét és tett félre megtakarítást, az utóbbi négy év bebizonyította, hogy a pénzügyi válság több formában is meg tud jelenni. A mai infláció mértékére hazánkban egy

átlagember, vagyis a lakosság nagy része, semmilyen módon nem tudott volna felkészülni, és ezen infláció alatt nem a hivatalos KSH adatot, hanem a boltokban tapasztalt áremelést értem.

Ezen események olyan lavinát indítanak el, amelyek mellett eltörpülnek az állami támogatások. Hiszen hiába kap egy család vissza nem térítendő 10 000 000 Ft támogatást építkezésre. Ha váratlan és nagy hiány lép fel az építőiparban, akkor a brutálisan megnövekedett kiadásokat lehetetlen fedezni.

Ugyanez a hiány az autóipart is nagyon érzékenyen érinti. Hazánkban több ezer embernek adnak munkát az autóiparban tevékenykedő multinacionális cégek. Viszont, ha elfogy az alkatrész, nincs munka, az emberek egyik napról a másikra elvesztik az állásukat.

A karantén idején az idegenforgalomban, vendéglátásban dolgozók megélhetése vált bizonytalanná, sok esetben reménytelenné egyik napról a másikra.

Az ország ugyan átállt a home office-ra, de vannak olyan iparágak, amelyek ilyen módon nem tudnak működni.

Ezen tényeket újragondolva és a 6. ábrát újra megvizsgálva érhető, hogy a születés számok miért mutatnak erősen hullámzó értékeket.

5.2 A családpolitikai intézkedések áttekintése

A 3. táblázatban olvashatók a családpolitikai intézkedések főbb csoportjai. A teljes intézkedéssor az 1. mellékletben található.

3. táblázat: Családpolitikai intézkedések

CSALÁDPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK
1. <u>CSALÁDI-, ÉS GYERMEKNEVELÉSI TÁMOGATÁSOK</u>
• <u>pénzbeli juttatások</u>
• <u>természetbeni juttatások</u>
2. <u>GYERMEKGONDOZÁSI TÁMOGATÁSOK</u>
3. <u>CSALÁDI ADÓKEDVEZMÉNYEK</u>
4. <u>OTTHONTEREMTÉSI TÁMOGATÁSOK</u>

Forrás: saját szerkesztés, www.asz.hu, 2022 alapján

A 3. táblázatból látszik, hogy két fő csoportja van a támogatásoknak, az egyik alanyi jogon jár, a másik biztosítási jogviszonyhoz kötött.

Az első csoport pénzübeli juttatásai a családi pótlék, a GYET és a GYOD alanyi jogon jár a gyermekek életkorától függően.

A pótszabadság a gyermekek számától függ, és mindkét szülő igényelheti. 2023-ban vezették be a 44 napos gyermek után járó szabadságot. Ezt mindkét szülő igénybe veheti, a távollét idejére a jövedelme 10%-át kapja.

A nagycsaládosok autóvásárlási támogatása 2019-2022 között volt igényelhető. Ez az egyetlen pénzübeli támogatás, amit csak a meglévő gyermekek után lehetett igényelni. Figyelembe véve, hogy a fentebb említett támogatásoknak sokan nem fognak megfelelni –a hitelek felvették, de a felek végül válnak vagy valamilyen okból nem tudnak gyermeket vállalni – érthető ez az elgondolás. Hiszen a használt autó visszavétele nagyobb veszteséggel jár, mint a hitelek behajtása.

11. ábra: A legkedveltebb támogatott autók

Forrás: www.azenzem.hu, 2023

Mivel gyorsan népszerű lett, a kereslet miatt az érintett autók piaci ára is gyorsan emelkedni kezdett, így ennek hatásossága kérdésessé vált.

Azonban az elmúlt év gazdasági visszaesésének hatására végső soron jól jártak a vásárlók, mert jelenleg a 3 éves autók eladási ára meghaladja az eredeti vételárat.

Mára a nagycsaládos autóvásárlási láz már lecsengett. Most jönnek a buktatók. Egyre több helyről olvasható, hogy a NAV részéről évekkal a vásárlás után derül ki, hogy az igénylőnek adó tartozása volt, így a 2 500 000 Ft tartozást azonnal vissza kell fizetnie. Ezek az adótartozások nem több milliós tételek, hanem olyan 10 000 Ft-os összegek, amelyekről a NAV hibájából az igénylőnek fogalma sem volt. Így valóban büntető jogi felelőssége tudatában írta be az X-t a megfelelő sorba. Egy átlagember számára semmiképpen nem életszerű, hogy egy 10 000 Ft-os hátralékot letagadna a fenti összeg fejében.

A természetbeni juttatások minden kisgyermekes családot megilletnek. Az ingyenes tankönyv egységesen jár minden 1. és 2. osztályos általános iskolás diáknak, és felsőbb évfolyamokon is vannak támogatott tankönyv csomagok.

Az ingyenes gyermekétkeztetés elsősorban a nagycsaládok részére biztosított az oktatási intézményekben, de emellett az alacsony jövedelműek és a tartósan betegek is igénybe vehetik.

A KRESZ és a nyelvvizsga nagyon hasznos dolog a mai oktatási rendszerben. Főleg annak tükrében, hogy 2023-ban a diploma szerzés feltételei között a nyelvvizsga már nem szerepel.

A gyermekgondozási támogatások csoportja az igénylések módjában vegyes képet mutat. Egyrészt itt is vannak alanyi jogon járó pénzügyi támogatások, pl. anyasági támogatás és egyes, másrészt vannak jövedelemhez kötött ellátások, pl. GYED, GYED extra, nagyszülői GYED. Ezek hátránya az igényelhető összegek felső határa. A GYED a gyermek 2 éves koráig jár, ami lehetőséget ad arra, hogy az anya vagy az apa a gyermekkel otthon maradjon, azonban a felső határ bevezetésével mégis lehetőség igény szerint ezt a kihasználni.

Az apa szabadság 2023-ban 10 napra emelkedett, és erre az időre az apát teljes összegű fizetett szabadság illeti meg.

A babakötvény és a köldökzsinór program egy több éves, államilag támogatott befektetés. Újdonság, hogy a covid hatására a babakötvény már online is igényelhető.

A jövedelemhez kötött támogatások további két szempont szerint csoportosíthatók. Az egyik csoport a biztosítási viszony meglétét írja elő, a másik mértéke az igénylő jövedelmétől függ.

Az otthonteremtési támogatások kivétel nélkül biztosítási jogviszonyhoz kötöttek.

A családi adókedvezmények csoportja (kivéve illetékmentes öröklés) a jövedelemmel rendelkező szülőket támogatja. A visszaigényelhető összegek egy korábbi fejezetben olvashatók. Mértékük nem infláció követő, de a bevezetése óta emelkedtek az összegek. A gyermekek számát illetően aránytalan az elosztás az 1, 2 vagy 3 gyermekes családok esetében.

Nyilvánvaló, hogy a kormány családpolitikája a 3. gyermek megszületését jobban támogatja, mint az első kettőt. Azonban szerintem ez nagy hiba, mert az első gyerek megszületése sokkal többbe kerül, mint a 2. vagy a sokadik.

Ezen a ponton meggondolandó, hogy a családok tudatosan egy vagy három gyermeket vállalnak, ugyanis a két gyerek anyagi szempontból veszteséges. Ami szerintem nagyon egészségtelen elgondolás.

A 2019-ben bevezetett 4 gyermekes anyák SZJA mentessége szintén egy nagyon praktikus támogatás az anyagi részét tekintve. De itt mindenképpen ki kell emelnem, hogy az oktatás támogatására legalább annyi pénzt és időt kellene szánnia a kormánynak, mint a családpolitikai intézkedésekre. A 2021-es évre meghirdetett SZJA visszatérítés hatása a közösségi médiában egyértelműen bizonyította, hogy az oktatással komoly gondok vannak. A különböző csoportokban a 4 gyermekes anyukák felháborodva írták, hogy ők semmit nem kaptak vissza, holott egész évben nem fizettek SZJA-t.

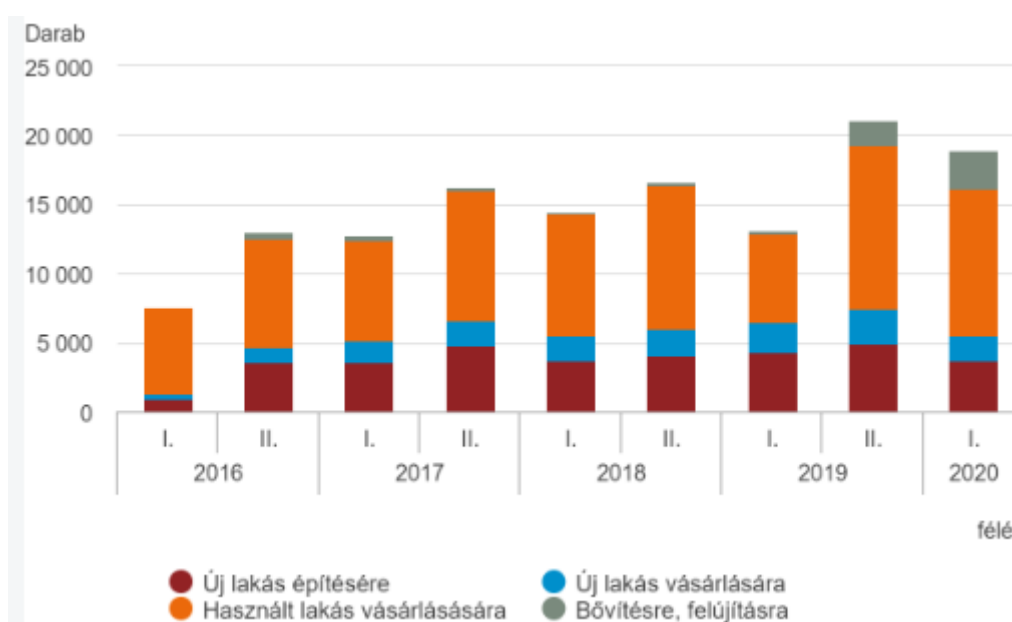
Az otthonteremtési támogatások csoportjába azok az elemek tartoznak, amellyel a biztosítottak valamilyen lakáscélú hitelt vagy támogatást igényelhetnek. A babaváró támogatást is ide sorolják, bár nem kötelező ezt a szabadfelhasználású hitelt ingatlannal kapcsolatos kiadásokra fordítani.

A babaváró hitel jó hatással van a fekete gazdaság elleni fellépésben is. Igényléskor ugyanis sokak számára kiderült, hogy munkaadójuk megtévesztette, és a valójában akár éveken át nem rendelkeztek TB jogviszonnyal. Az igényléskor a magzat már legalább 91 napos volt, és sok esetben csak a baba váró hitel miatt vállalták a szülők. Így ez a téma a továbbiakban súlyosan etikai problémákat vet fel.

A jelzálog-hitel elengedés a megszületett gyermeke után vehető igénybe. Ez a támogatási forma a 2019 után született második gyermektől vehető igénybe. Sajnos az egy gyermekes családokat ebből teljesen kizárják. Az ugyan pozitívum, hogy 3. gyermektől minden

gyermek után jár 1 000 000 Ft hitel elengedés. De figyelembe véve az ingatlan árak drasztikus emelkedését, ez az összeg nem sokat segít a hitel törlesztésben. Konkrét példaként egy 2017-ben 18 000 000 Ft-ért eladott családi házat 2022-ben 50 000 000 Ft-ért hirdettek, és az ingatlanon 5 év alatt semmilyen korszerűsítést nem végeztek.

A CSOK és CSOK hitel gyorsan népszerű lett a lakosság körében, a 12. ábra az igénylők számát mutatja be. Az alacsony kamatozású hitel a vállalt vagy meglévő gyermekek számától függően vehető igénybe.

32. ábra: Családi otthonteremtési támogatások száma

Forrás: www.igylakunk.hu, 2023

Az intézkedés csomagnak több olyan eleme van, amit csak hazánkban alkalmaznak. Ilyenek például az 2023. január 1-jével megszűnt autóvásárlási támogatás, a harmadik gyermek születésével járó kiemelt kedvezmények, a nagyszülői gyed, a négy gyermekes anyák SZJA mentessége.

Rossz koncepció, hogy előre kell eldönteni, hogy hány gyermeket tervezzenek a leendő szülők, ugyanis e szerint vehetik igénybe a kedvezményeket. Azonban ezen a ponton még senki nem tudja, hogy a várva várt gyermekáldás mikor jön el vagy egyáltalán eljön e. Természetesen lehetőség van ilyen esetben örökbefogadásra, ugyanis a vállalt támogatások nem teljesítése miatt büntetést kell fizetni. Azonban az örökbefogadást egy hosszú és nehéz lelki és fizikai

folyamat előzi meg, a várólista pedig csak ezután kezdődik. De azt is figyelembe kell venni, hogy nem akar mindenki örökbe fogadni. Sajnos ezen a ponton a gyermeket és szülőket nem emberként, hanem gazdasági haszonként kezelik.

A felsorolt támogatások mindegyikéhez formanyomtatványt kell kitölteni. Ezek a nyomtatványok a bürokrácia miatt sokszor felesleges adatokat kérnek az igénylőktől, meghosszabbítva az igénylési időt és a hibalehetőségek számát.

Az igénylési folyamatok trehányóságát mutatja, hogy nem hívja fel időben a szülők figyelmét a teendőkre. Minden támogatási formának más a menete, míg az adatok ugyanazok. Igénylési helyüket tekintve lehet kormány ablak, bank vagy mindkettő. Ha a friss szülők elfelejtik időben leadni a szükséges dokumentumokat, jelentős összegtől eshetnek el. Visszamenőlegesen nem lehet mindent megigényelni. Az igénylés lejártának idejét ezzel szemben szigorúan figyeli a rendszer.

A covid járvány egyik hasznos eredménye volt, hogy néhány családtámogatás már online is

elérhető. Ebben az esetben az ügyintézés pár perc és a rendszer az azonnali feldolgozás után e-mailt küld az elfogadásról vagy elutasításról.

13. ábra: Családtámogatás - online igénylés

Forrás: <https://cst.tcs.allamkincstar.gov.hu>, 2023

A központilag igényelhető támogatásokon ugyanazokat az adatokat kéri ugyanaz a rendszer, megnehezítve ezzel a kisgyerekes családok első heteit az újszülöttel. Ezen a téren is jelentős változásra van szükség.

A gyermek születésével a hivatalos papírok igénylése már a kórházban elkezdődik. Az első lépés, hogy a születési hely önkormányzata adja ki a születési anyakönyvi kivonatot. (Sok esetben, főleg nyáron és covid idején ez a pár perces munka is több hétig húzódik).

Ezután a lakcím kártya és adószám, és TAJ kártya igénylés következik. Ha ezek megvannak, akkor ezekkel az igazolványokkal lehet a dolgozatban bemutatott támogatásokat igénybe venni, ami minden esetben úgy néz ki, hogy a szülők a megkapott igazolványok adatait a újra és újra a forma nyomtatványokra átmásolva visszaküldik ugyanannak a rendszernek.

Adóelőleg-nyilatkozat az adóelőleg meghatározásakor figyelembe vehető költségekről

A nyilatkozat benyújtásának éve:

(Kérjük, kitöltés előtt olvassa el a nyilatkozathoz tartozó tájékoztatót!)

A nyilatkozatot adó magánszemély

neve:

adóazonosító jele:

adószáma:

A számomra kifizetésre kerülő összegből az adóelőleg alapjának megállapításához a következő nyilatkozatot teszem:

1. Az önálló tevékenységből származó bevétel adóelőlegének megállapításakor
 - a 10 százalékos költséghányad alkalmazását kérem ☐
 - vagy
 - a bevételből forint elismert költség levonását kérem.
2. Az önálló tevékenységre tekintettel kapott költségterítés adóelőlegének megállapításakor
 - a 10 százalékos költséghányad alkalmazását kérem ☐
 - vagy
 - a bevételből forint elismert költség levonását kérem.

Adóelőleg-nyilatkozat a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményének érvényesítéséről

A nyilatkozat benyújtásának éve:

(Kérjük, kitöltés előtt olvassa el a nyilatkozathoz tartozó tájékoztatót!)

Nyilatkozat a 25 év alatti fiatalok kedvezményének részben vagy egész érvényesítésének mellőzéséről

(Kérjük, kitöltés előtt olvassa el a nyilatkozathoz tartozó tá

A nyilatkozat benyújtásának éve:

A nyilatkozatot adó magánszemély

neve:

adóazonosító jele:

1. Az adóelőleg megállapítása során kérem
 - a. a 25 év alatti fiatalok kedvezménye érvényesítésének mellőzését. ☐
 - b. forintot meghaladó összegre a kedvezmény érvényesítésének mellőzését. ☐

I. A nyilatkozatot adó magánszemély		Módosított nyilatkozat: ☐	
neve:		adóazonosító jele:	
1. gyermek neve	adóazonosító jele	születési helye, ideje	anyja neve
.....			
.....			
.....			
☐ Jelölje itt x-szel, ha a gyermekek felsorolását külön lapon folytatja!			
2. Nyilatkozom, hogy jogosult vagyok a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményére, azt igénybe kívánom venni. ☐			
3. Nyilatkozom, hogy a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményére véglegesen jogosult vagyok. ☐			
4. Nyilatkozom, hogy a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményét ☐ hónaptól kezdődően nem (erre a hónapra sem) kívánom igénybe venni.			
Kelt:		A nyilatkozatot tevő magánszemély aláírása:	

14. ábra: Formanyomtatványok

Forrás: <https://nav.gov.hu>, 2023

6 ESETTANULMÁNY

A családtámogatási eszközök felhasználása egy három gyermekes család részéről

Az eddigiek alapján az első kérdés, hogy kik vehetik igénybe a felsorolt családtámogatási eszközöket. Már az első oldalakon kiderült, hogy a legfontosabb kérdés a jogosultság megléte. (Természetes van kivétel, mégpedig a családi pótlék, a GYES és az egyszeri anyasági támogatás.) Ha ez megvan, akkor a szülők jövedelmi helyzete határozza meg, hogy milyen mértékben vehetik igénybe a támogatásokat.

A kormány „minta családja” három gyerekkel rendelkezik, ezért én is erre térek ki részletesebben. Az eredmények vizsgálatánál figyelembe kellett venni a gyerekek számát, az adott év adózási szabályait, és a szülők bevételeit.

A gyermekek születési évei 2015, 2017, 2020. Az anyuka az első gyermek születésétől a harmadik gyermek óvodás koráig otthon van. A munkába nem tért vissza, viszont a terhességek idején igénybe vette veszélyeztetett terhességre járó 9-s kódú táppénzt, ami a fizetés 60%-a. Szabadságot az nem vett ki a fenti időszak alatt. Az anyuka bevételeit az otthon töltött évek alatt az egyszeri anyasági támogatások összege, a terhességi táppénz, a CSÉD, a GYED, és a GYES teszik ki. Az első terhesség előtt a fizetése bruttó 300 000 Ft. Mindkét szülő igényelheti a családi adókedvezményt és a családi pótlékot. Ezek összege a gyermekek számával együtt nő.

Számszerűsítve a fentieket az alábbi eredményeket kapjuk (figyelembe véve, hogy az anyuka bruttó bére ebben az időszakban nem változott, és az egyszerűsítés miatt kerekíttek):

- veszélyeztetett terhességi táppénz (már a terhességi teszt pozitív jelzésétől igényelhető): 6 hónapra: $6 \cdot 155\,000$ Ft terhességenként, vagyis a három terhesség idejére $2\,790\,000$ Ft
- CSÉD: a 24 hétre járó összeg a három gyermek után összesen $3\,650\,000$ Ft.
- GYED: ezt évente emelik, az egyes évek összegét nem, csak a végösszeget adom meg: $3\,195\,000$ Ft.
- GYES: összege évek óta változatlan, ezért ezzel a legegyszerűbb kalkulálni. A három gyermekre összesen $936\,000$ Ft jár.
- SZJA visszatérítés 2022-re: $500\,000$ Ft

Összességében az anyuka bevétele a nyolc év alatt veszélyeztetett terhességi táppénz, a CSED, a GYED, és a GYES összegeként 11 071 000 Ft. Ha ezt összeget visszaosztjuk 96 hónappal, egy igen csekély 115 000 Ft-os havi bevétel jön ki.

A vizsgált családnál apuka fizetése 2015 és 2023 között bruttó 550 000 Ft-ról bruttó 900 000 Ft-ra nőtt. Ez évente átlagosan 6-8% körüli béremelést jelent. Még 2023-ban sem érte el az emelés az infláció mértékét. A családi adókedvezményét minden hónapban apuka vette igénybe. A gyermekek számának növekedésével, és az összegek változásával ez összesen 4 620 000 Ft.

Apuka fizetését havi, és éves bontásban nem adom meg, mivel az ő keresete 2015-2023 között nem csökkent, a gyerekek miatt elvonást nem kapott.

A család igénybe vette a nagycsaládos autóvásárlási kedvezményt (2 500 000 Ft), a CSOK (12 500 000 Ft) hitelt, és a baba váró hitelt is. Ez utóbbinál a hitel kamatmentessége volt vonzó a család számára, miután a harmadik gyermek megszületett. Fontos kiemelni, hogy előre nem vállaltak semmit, a babaváró hitelt, a terhesség 7. hónapjában igényelték.

A 3. baba megszületése után egy újabb lehetőséggel éltek, nevezetesen a 4 000 000 Ft-os hitelengedéssel.

A fentiek alapján az elmúlt nyolc év családtámogatási eszközei összefoglalva és számszerűsítve:

- anyuka bevétele: 11 071 000 Ft
- Családi adókedvezmény: 4 620 000 Ft
- Hitel elengedés: 4 000 000 Ft
- Nagycsaládos autóvásárlási támogatás 2 500 000 Ft

Ezek összege 22 191 000 Ft.

A 10 000 000 Ft-os babaváró hitel törlesztését három évre felfüggesztették, így törlesztés idén tavasszal kezdődik, a CSOK hitel törlesztése a felvétel után kezdődött.

Figyelembe véve az elmúlt egy év pénzügyi, gazdasági eseményeit, a hitelek felvétele jó döntés volt a család számára, kiváltképp, ha a maximális lejáti időt kérték.

A számokból egyértelműen látszik, hogy a családtámogatási eszközök messze elmaradnak a fizetések mértékétől. Ha a család nem vállal gyermeket 2015-ben, és az anyuka a karrierjére

koncentrál, az elmúlt 8 év alatt a fizetését már megduplázta volna. Így viszont a sokkal csekélyebb összegből kellett megoldani a korábbi életszínvonal fenntartását figyelembe véve a gyermekekre fordítandó kiadásokat is.

A fentiek alapján elgondolkodtató a gyermekvállalás kérdése. Hosszú távon nem sokan kalkulálnak a bevételekkel és kiadásokkal. Ha így tennének, akkor még kevesebb gyermek születne. A vizsgált család fizetése, anyagi körülményei jobbak az átlagosnál, így nekik már voltak tartalékaik a „szűkösebb esztendőkre”. De váratlan kiadások mindig lehetnek. Az évek alatt a házasságok nem ritkán megromlanak, válással végződik, ilyen esetben anyuka a csekély bevételeivel sokszor egyedül marad.

A jelenlegi rendszer a tervezett gyerekekre épít, de nagyon ingatag lábakon áll. A magyar gazdaság érzékenyen reagál minden külső hatásra, ezért az eddigi eredmények csak pillanatnyi segítséget nyújtanak. Hosszú távon nem lehet rá építeni. Véleményem szerint a rendszerből teljesen ki kellene zárni az alanyai jogon járó pénzbeli támogatásokat, és teljes mértékben a jogosultság lenne az alapvető kérdés. Ez a gazdaságot, a bejelentett munkát erősíteni, és a meggondolatlan gyermekvállalások számát (talán) csökkentené.

7 KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Az eredmények alapján valóban megfigyelhető a születés szám lassú, de biztos növekedése. A kutatásokat közösségi oldalak csoportjaiban is lehetne végezni, hiszen ott az anyukák sokkal több hasznos információt megosztanak, mint ami a statisztikai adatokból kiderül. Egyes családpolitikai intézkedések mellett a bérkorrekciók nagyobb sikereket érnének el. Vannak olyan szakmák, ahol a fiatal párok a csekély jövedelmük miatt soha vállalhatnak gyermeket állami segítség nélkül. Az igyekezet ellenére jelentős javításokra, gyakorlatias felhasználásra, ügyfélközpontú eljárásokra van szükség.

A dolgozat megírása közben több **javaslat, következtetés** fogalmazódott meg bennem, ezekkel javíthatni lehetne a mostani állapotot, és emberbarátibba tenné a rendszert.

Már többször említettem, hogy a szülőnek lehetősége van a gyermekkel 3 éves koráig otthon lenni. Vagy rákényszerül bölcsőde hiányában, ugyanis hiába a nagyszámú bölcsőde fejlesztés, a helyek megszerzése a mai napig probléma, kis-, és nagytelepüléseken egyaránt. Ha a GYED felső korlátja helyett, a korábban munkaviszonyban eltöltött évek száma lenne a mérvadó, bizonyára többen élnének a lehetőséggel, és a bölcsődei hiány is kevesebb gondot okozna. Az már kiderült, hogy az első gyermek születése jó 10 évvel kitolódik. Korrektebb lenne, ha minden munkába töltött 2 év után járna további egy év CSED a GYED és GYES helyett. Ezek költségét bizonyára kitermelte a 10 év alatt a gyermeket vállaló szülő. Valamint az sem mellékes, hogy csak az egyik szülő van otthon, a másik továbbra is dolgozik

A nagycsaládos autóvásárlás buktatóiról fentebb írtam. A törvényhozók által okozott hibákért egyértelműen az igénybe vevőket akarják felelőssé tenni. Bár az adózási rendszer az utolsó vesszőig törvénybe van fektetve, ezeket a törvényeket emberek alkotják, és elfogadhatatlan, hogy a családbarát politikát hirdetve ilyen problémák felmerülhetnek.

A lakásvásárlási hitelek és babaváró támogatások aláírását egy hosszú ellenőrzési folyamat előzte meg. Az igénylők ígéretet tettek az adott számú gyermek megszületésére. Azonban ezen a ponton még senki nem tudta, hogy valóban meg tudnak-e szülni a várva várt gyermekek vagy valamilyen egészségügyi okból ez teljesen lehetetlen. Ennek a bizonyítása hosszú és gyötrelmes folyamat, ami lelkiileg és fizikailag nagyon megviseli az embert. Ezért a jelenlegi, előre bevállalás elgondolás teljesen rossz.

A bölcsőde építés – mint minden beruházás – hazánkban egy hosszú és gyötrelmes folyamat, ha a megbízó az állam. A bölcsődei hiányt mobil házakkal lehetne csökkenteni. Ezek szállítása telepítése gyors és egyszerű. A belső tér megfelelő kialakítása sem lenne bonyolult. A kisebb településeken ideális lenne.

Szintén hasznos lehet a mobil ház a „mama hotel” kedvelőinek. Olcsóbb, mint egy lakás vagy ház, bérelt telken is lehetne telepíteni. Mivel az idegenforgalom a covid és a gazdasági válság miatt padlóra került, nagyon sok kemping áll üresen szerte az országban. Ezeket kihasználva a bérbe adó és a bérlő is jól járna.

A különböző családtámogatási eszközök igénylésekor sokszor szembesül azzal az ember, hogy az ügyintézők egyáltalán nincsenek tisztában a jogszabályokkal. Ennek sok esetben az igénylő látja kárát, amely anyagi veszteséget is jelenthet számára. Ha lenne olyan online oldal vagy telefonos elérhetőség, ahol minden kérdésre ingyenesen tudják a választ, sok idegeskedéstől kímélnék meg az embereket.

8 ÖSSZEFOGLALÁS

Dolgozatom tervezésekor a fő témáim mindössze a CSED, GYED, GYES voltak. Azonban az eredeti elgondoláshoz, miszerint a gyermekvállalás kezdetétől az óvodás korig rendszerezem a rendelkezésre álló juttatásokat, ez a három téma igencsak kevésnek bizonyult. Újra gondolván, és a részleteket kidolgozva újabb és újabb támogatások, kedvezmények bukkantak fel. Azért is tartottam fontosnak legalább címszóban megemlíteni a többségüket, mert ilyen jellegű összefoglalás jelenleg sehol nem elérhető. A felsorolásokon túl pedig már egyén függő, hogy ki mit preferál jobban, és mit kevésbé.

Helyhiány miatt nem volt lehetőség a rendelkezésre álló szakirodalom segítségével a kidolgozott pontokat részletesen bemutatni, ezért többször hivatkozásokkal, összefoglaló táblázatokkal vagy a lényegre törő felsorolásokkal emeltem ki a lényegét.

Azt is fontosnak tartottam, hogy az első részben csak az igénylésekhez tartozó legfontosabb tudnivalókat, számszerű adatokat mutatom be. Az elemzés, a hátrányok és buktatók később kerülnek bemutatásra a rendelkezésre álló statisztikai adatok, az elmúlt évek tapasztalatai alapján.

A dolgozat első, és legnagyobb része aprólékos adatgyűjtéssel telt. A törvények szűkebb tágabb megfogalmazásban elérhetők számtalan oldalon. Viszont sok apró momentum, aminek elmaradása a gyakorlatban súlyos anyagi következményekkel járhat csak nagyon kevés helyen érhető el. A CSOK kifejtésével kapcsolatban elsősorban a bankok oldalán találtam információkat, de ezeket igyekeztem kerülni az objektivitás megtartása érdekében.

Az anyag és módszer résznél a kiemelt támogatásokat elemeztem, a rendelkezésre álló adatokkal, szekunder kutatást használva.

A következő részben a rendelkezésre álló szakirodalom alapján összevettem a tényleges lehetőségeket. Itt még megemlítésre kerültek a korábban kihagyott támogatások.

A mellékletben a dolgozat kezdetén kigyűjtöttem az elérhető juttatásokhoz tartozó űrlapokat. Azonban a terjedelem miatt ezt feleslegesnek találtam, ezért végül csak az internetes hivatkozásokat gyűjtöttem össze. A forma nyomtatványokból csak azokat a részeket vettem ki, amelyek az adott elemzésnél a jobb áttekinthetőség végett szükségesek.

Összességében elmondható, hogy Magyarországon sokféle családtámogatási eszköz vehető igénybe. Azonban az elmúlt hónapok gazdasági eseményei miatt ezek a támogatásra szánt összegek minimálisra csökkentek.

Az elgondolás a különböző területeken jó, sok területen segíti a családokat a magyar kormány, azonban a piaci hatások miatt ennek hasznait csak az első néhány hónapban, esetleg 1-2 évben kihasználók tudják élvezni.

Tekintve az ingatlan piac mai állapotát, a rendelkezésre álló, vissza nem térítendő 25 000 000 Ft-ból ma már messze nem lehet olyan felszereltségű ingatlant venni, mint 2-3 évvel korábban.

A családi adókedvezmények összege sem követi az inflációt, így a magasabb keresetűek sem tudják teljes mértékben ennek előnyeit élvezni.

A segítséget, támogatást már korábban el kellene kezdeni, és nem gyermekvállaláshoz, hanem más feltételekhez kellene kötni.

9 IRODALOMJEGYZÉK

- BERECZKI E. (2015): **Az adózás alapjai**. Budapest, SZFI Kiadó, 31 p.
- BURJÁN Á. (2021): **Adóismeretek**. Budapest, Saldo Kiadó, 436 p.
- BURJÁN Á. (2022): **Adóismeretek**. Budapest, Saldo Kiadó, 463 p.
- CZOBOLY G. (2021): **Adózási és adótervezési ismeretek**. Budapest, HVG Orac Kiadó, 418 p.
- CSÁSZÁR A. (2023): **Adózás**. Budapest, Vezinfo Kiadó, 150 p.
- DEDÁKNÉ N. M. (2022): **Bérszámfejtés kottája**. Budapest, Saldo Kiadó, 172 p.
- FUTÓ G. (2023): **Társadalombiztosítás 2023**. Budapest, Vezinfo Kiadó, 206 p.
- GUBALA F. (2022): **Munkaerőgazdálkodás és Társadalombiztosítás 2022**. Budapest, Plenus Conto Kiadó, 396 p.
- HERICH GY. (2022): **Adótan**. Budapest, Penta unió Kiadó, 528 p.
- HERICH GY. (2023): **Adótan**. Budapest, Penta unió Kiadó, 435 p.
- HVG Adó különszám 2023**. (2023), Budapest, HVG könyvek, 482 p.
- HVG TB Különszám 2023**. (2023), Budapest, HVG könyvek, 335 p.
- KRISTÓ K. (2022): **A családtámogatások negyed százada**. Budapest, Gondolat Kiadó, 382
- SAMUELSON, P. A. - NORDHAUS, W. D., (2016): **Közgazdaságtan**. Budapest, Akadémiai Kiadó, 672 p.
- <https://docplayer.hu/238358-Az-adozas-tortenete-osszeallitotta-dr-juhasz-istvan.html>
Letöltés ideje: 2023.01. 23.
- http://www.neak.gov.hu/felso_menu/lakossagnak/ellatas_magyarorszagon/jogosultsag_az_ellatasra/uj_tbj Letöltés ideje: 2022.10.03.
- <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv> Letöltés ideje: 2022.11. 12.
- <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1900122.tv> Letöltés ideje: 2022.11. 12.
- https://www.jogpontok.hu/kiadvanyok/A_tarsadalombiztositas_fogalma_es_rendszere.pdf
Letöltés ideje: 2022.11. 20.
- <https://mkvkok.hu/a-minimum-jarulekalap-bevezetese-es-annak-hatasai-a-foglalkoztatásra>
Letöltés ideje: 2022.12. 10.
- <https://egbiztpenzbeli.tcs.allamkincstar.gov.hu/ell%C3%A1t%C3%A1sok/gyermekv%C3%A1llal%C3%A1s-t%C3%A1mogat%C3%A1sa/csecsem%C5%91gondoz%C3%A1si-d%C3%ADj.html> Letöltés ideje: 2022.11. 12.
- <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800223.kor> Letöltés ideje: 2022.11. 12.

<https://www.kormanyhivatal.hu/download/e/ce/73000/GYIK%20Csal%C3%A1di%20p%C3%B3tl%C3%A9k.pdf> Letöltés ideje: 2022.12. 10.

<https://www.penzcentrum.hu/karrier/20221213/uj-szabadsagtipusok-jonnek-2023-januar-1-tol-ezek-a-magyarok-jarnak-a-legjobban-vele-1131960> Letöltés ideje: 2023.01. 08.

<https://diakhitel.hu/diakhitel-gyermektamogatas/> Letöltés ideje: 2023.01. 23.

<https://mandiner.hu/tag/csaladtamogatas> Letöltés ideje: 2023.01. 28.

<https://magyarkozlony.hu/> Letöltés ideje: 2023.02. 10.

<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/8df1cd00eb92a1a572206a7d837511ec6bc27ed4/megtekintes> Letöltés ideje: 2023.02. 10.

[csaladpolitika_20210126.pdf \(asz.hu\)](#) Letöltés ideje: 2023.11. 12.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100211.tv> Letöltés ideje: 2023.11. 12.

<https://www.etikuspenzugyek.hu/cikk/7-pontos-csaladvedelmi-akcioterv-kedvezo-hitelek-vissza-nem-teritendo-tamogatasok> Letöltés ideje: 2023.01. 25.

<https://www.igylakunk.hu/hirek/bovult-a-lakashitelek-allomanya-az-első-felevben> Letöltés ideje: 2023.01. 18.

<https://bank360.hu> Letöltés ideje: 2023.01. 09.

<https://www.tbkozpont.hu/kismama-tb-tanacsadas/> Letöltés ideje: 2023.01. 08.

<https://mfor.hu/kalkulatorok/csaladipotlekkalkulator.html> Letöltés ideje: 2023.01. 08.

<https://tudastar.money.hu/ismerteto/ezek-a-csaladtamogatasi-termekek-elérhetőek-az-ingatlanpiacon/> Letöltés ideje: 2023.01. 23.

<https://magyarnemzet.hu/belfold/2022/11/demografia-csalad-csaladtamogatas-szuleteesszam-hazassag-haboru> Letöltés ideje: 2023.01. 23.

<https://konyvelescentrum.hu/aktualis/anyasagi-ellatasok-csaladtamogatas/> Letöltés ideje: 2023.01. 23.

<https://24ora.eu> Letöltés ideje: 2023.01. 23.

[csalad.hu](#) Letöltés ideje: 2023.01. 23.

<bankmonitor.hu> Letöltés ideje: 2023.01. 23.

10 TÁBLÁZATOK ÉS ÁBRÁK JEGYZÉKE

10.1 Táblázatok jegyzéke

1. táblázat:	Társadalombiztosítási ellátások	10
2. táblázat:	Családi adókedvezmények összege	15

10.2 Ábrák jegyzéke

1. ábra	Családtámogatások	9
2. ábra	Babaváró hitel előnyei	13
3. ábra	Babaváró hitel visszafizetésének összege, ha 5 éven belül nem születik gyermek	14
4. ábra	CSOK hitel és CSOK	19
5. ábra	Falusi CSOK	20
6. ábra	A teljes termékenységi arány az EU-ban 2010-2020	24
7. ábra	Élve születések száma	26
8. ábra	Családvédelmi akcióterv 2019	28
9. ábra	A családtámogatások mértéke a GDP arányában az EU tagállamaiban	28
10. ábra	A legkedveltebb támogatott autók	29
11. ábra	Családi otthonteremtési támogatások száma	32
12. ábra	Családi otthonteremtési támogatások száma	35
13. ábra	Családtámogatás - online igénylés	36
14. ábra	Formanyomtatványok	37

11 MELLÉKLET

CSALÁDPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK (forrás: lásd link)

5. CSALÁDI-, ÉS GYERMEKNEVELÉSI TÁMOGATÁSOK

pénzbeli juttatások

- családi pótlék (1972)
- GYET (2018)
- GYOD
- gyermek után járó pótszabadság
- gyermekápolási táppénz
- 44 napos gyermek után járó szabadság (2023)
- nagycsaládosok autóvásárlásának támogatása (2019-2022)
- RGYK

természetbeni juttatások

- ingyenes tankönyv (2012)
- ingyenes első nyelvvizsga (2018)
- KRESZ tanfolyam támogatás (2018)
- gyermekétkeztetés támogatása

6. GYERMEKGONDOZÁSI TÁMOGATÁSOK

- anyasági támogatás
- apa szabadság (2023. bővült)
- babakötvény
- köldökzsinór program (2018)
- CSED
- GYED
- diplomás GYED (2014)
- GYES (1967)
- GYED extra (2014)
- nagyszülői GYED (2020)

7. CSALÁDI ADÓKEDVEZMÉNYEK

- családi adókedvezmény (1988)
- családi járulékkedvezmény (2014)
- munkahelyvédelmi akcióterv (2013)
- első házások kedvezménye (2015)
- illetékmentés öröklés
- 4 gyermeket nevelő anyák SZJA mentessége (2019)
- 30 évalattiak SZJA kedvezménye

8. OTTHONTEREMTÉSI TÁMOGATÁSOK

- CSOK (2015)
- jelzálog-hitel elengedés (2019)
- falusi CSOK (2019)
- babaváró támogatás (2019)

12 NYILATKOZATOK

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A **ANDÓCSI ZSUZSANNA** (hallgató Neptun azonosítója: **OLMB1S**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a **szakdolgozatot**¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre **javaslom** / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen **nem**^{*3}

Kelt: Gyöngyös, 2023. április 14.

Belső konzulens

NYILATKOZAT

szakdolgozat¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: ANDÓCSI ZSUZSANNA
A Hallgató Neptun kódja: OLMBIS
A dolgozat címe: CSALÁDTÁMOGATÁSOK A MAI MAGYAR ADÓRENDSZERBEN
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: BEFEKTETÉSI, PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

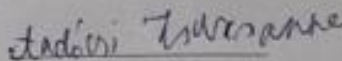
Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: GYÖNGYÖS év ÁPRILIS hó 15 nap

Hallgató aláírása